Persoonlijke Opdracht

Zijne Hoogwaardige Excellentie*
Garland F. Byers, Jr., J.D., D.D.‡

Bisschop voor de Volkeren, onder Apostolische Opdracht

Caesarea Filippi, waar Petrus Jezus beleed als de Christus, waar onze Heer Zijn discipelen de Sleutels van het Koninkrijk der hemelen gaf, en waar Hij Zijn discipelen voor het eerst riep hun kruis op te nemen en Hem te volgen. Mattheüs 16:13–24 (Statenvertaling).

Foto: American Colony Photo Department, tussen 1898 en 1914. Library of Congress, G. Eric and Edith Matson Photograph Collection (publiek domein).

"...Zo iemand achter Mij wil komen, die verloochene zichzelven, en neme zijn kruis dagelijks op, en volge Mij."

Lukas 9:23 (Statenvertaling)

Het is gebruikelijk dat kerken en individuele bisschoppen, evenals wereldlijke organisaties, uiteenzetten wat de wereld een "missieverklaring" noemt. Ik acht deze praktijk zowel informatief als nuttig. In een kerkelijke context is het naar mijn overtuiging echter passender om van een Verklaring van de Persoonlijke Opdracht te spreken. De verbreiding van het Evangelie en het werk van het Koninkrijk der hemelen verschillen sterk van een onderneming met winstoogmerk, of zelfs van een organisatie zonder winstoogmerk in de wereld. Hoewel wij in de Kerk uit gemak sommige wereldlijke praktijken overnemen, behoren sommige dingen te worden afgezonderd en daarom heilig te zijn.

Ik zal nu uiteenzetten wat ik zie als mijn eigen roeping in de dienst van onze Heer Jezus Christus.

Voordat ik dit onderneem, verklaar ik duidelijk, vrijmoedig en zonder enig voorbehoud dat ik geloof in Jezus Christus, de eniggeboren Zoon van God de Vader in de hemel,[1] en in de Heilige Geest, Die ons door Jezus Christus werd gezonden bij Zijn hemelvaart naar de rechterhand van God.[2] Ik behoor aan Jezus toe. Hij is de Heer van mijn leven. Hij is mijn Meester, en Hem alleen dien ik.[3] Ik verzaak de satan en al zijn werken,[4] en ik geef heerlijkheid en eer en lof aan de allerhoogste God door Zijn Zoon, onze Heer Jezus Christus.[5]

Verklaring van de Persoonlijke Opdracht

Aan de Kerk, het Lichaam van Christus, in de verstrooiing[6] onder de tien koninkrijken[7]:

1. Ik ben een bisschop in Apostolische Successie, gewijd door handoplegging[8] in lijnen die gedocumenteerd en ononderbroken, bisschop na bisschop,[9] teruggaan tot vier van de oorspronkelijke twaalf apostelen, tot de apostel Paulus en tot vijf van de zeventig apostelen die persoonlijk zijn uitgezonden door onze Heer en Zaligmaker Jezus Christus,[10] waarbij iedere lijn op deze website ter openbare inzage is uiteengezet.

2. Naast het bekleden van het ambt van bisschop in de Kerk van Jezus Christus[11] ben ik geroepen en gezalfd als een Schriftgeleerde van het Koninkrijk der hemelen, over wie Jezus sprak in de Schriften.[12] Ik heb de bijzondere roeping om leer te schrijven voor de christelijke gelovigen, in plaats van als herder een gemeente te leiden of andere kerkelijke werkzaamheden te verrichten, zalvingen die door anderen worden gedragen.[13]

3. In de vervulling van het ambt van bisschop oefen ik het Ambt van de Sleutels uit, zoals dat ambt door onze Heer aan Zijn apostelen en aan hun opvolgers is gegeven.[14]

4. Ik onderwijs de ware leer, die is overgeleverd door Jezus Christus, onze Heer en Zaligmaker,[15] en die door de eeuwen heen verkeerd vertaald, afgezwakt, verdraaid,[16] tot voorwerp van simonie gemaakt[17] en tot wapen gemaakt is om te dienen als rechtvaardiging om te doden, te stelen en te verderven.[18]

5. Ik weerleg valse leer waar die ook wordt gevonden, tijdelijk en ontijdelijk,[19] en ben alleen trouw verschuldigd aan Jezus Christus, de Koning der koningen.[20]

6. Ik wijs valse profeten, valse apostelen en valse leraars aan,[21] en ik treed hun valse leringen tegemoet en bestraf hen scherpelijk, opdat zij gezond mogen zijn in het geloof.[22]

7. Als bisschop en Schriftgeleerde van het Koninkrijk gebruik ik het Woord van God om de bolwerken van de vijand neer te werpen,[23] waarvan sommige zich voordoen als de werken van een engel des lichts[24] en velen misleiden.[25]

8. Ik verbreid het Woord van God onder alle volken, zoals bedoeld is door het uitdrukkelijke gebod van onze Heer Jezus.[26]

9. Ik dien geen enkel kerkgenootschap en kom voor geen enkel op; ik dien de ene Kerk van Jezus Christus met de leringen zoals die oorspronkelijk zijn gegeven,[27] waarbij ik de leringen en overleveringen aanvaard die in overeenstemming zijn met Zijn Woord,[28] en door mensen gemaakte leringen verwerp als zijnde leringen der duivelen.[29]

10. Ik roep op tot en werk aan christelijke eenheid binnen het Lichaam van Christus,[30] opdat wij stand kunnen houden in de verschrikkelijke verdrukking die komen zal[31] in de dagen van de tien koninkrijken[32] en van de heerschappij van de antichrist.[33]

11. Ik verkondig u geen nieuw Evangelie, ten volle indachtig aan de woorden van Paulus: “Doch al ware het ook, dat wij, of een engel uit den hemel u een Evangelie verkondigde, buiten hetgeen wij u verkondigd hebben, die zij vervloekt. Gelijk wij te voren gezegd hebben, zo zeg ik ook nu wederom: Indien u iemand een Evangelie verkondigt, buiten hetgeen gij ontvangen hebt, die zij vervloekt.”[34]

12. Ik spreek tot de volken als een bisschop die gewijd is tot de dienst van Christus,[35] zonder acht te slaan op de grenzen tussen kerkgenootschappen, aangezien die in de tijd van Christus niet bestonden[36] en zijn ontstaan ten behoeve van het ordelijke bestuur van de Kerk.[37] Daar ik het ambt van bisschop bekleed en tot geen enkel kerkgenootschap behoor, houd ik mij aan de oorspronkelijke opdracht van Christus, namelijk de volken te evangeliseren,[38] opdat allen tot kennis der waarheid komen, en opdat de waarheid hen vrijmake.[39]

Eindnoten

De Schrift wordt aangehaald uit de Statenvertaling. De woorden van Christus zijn, samen met hun aanhalingstekens, in rood gezet. ANF = Ante-Nicene Fathers; NPNF2 = Nicene and Post-Nicene Fathers, Second Series; Easton = B. S. Easton, The Apostolic Tradition of Hippolytus (1934).

1 Johannes 3:16 (Statenvertaling) “Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.” Johannes 1:14 (Statenvertaling) “En het Woord is vlees geworden, en heeft onder ons gewoond (en wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als des Eniggeborenen van den Vader), vol van genade en waarheid.” Johannes 1:18 (Statenvertaling) “Niemand heeft ooit God gezien; de eniggeboren Zoon, Die in den schoot des Vaders is, Die heeft Hem ons verklaard.” 1 Johannes 4:9 (Statenvertaling) “Hierin is de liefde Gods jegens ons geopenbaard, dat God Zijn eniggeboren Zoon gezonden heeft in de wereld, opdat wij zouden leven door Hem.”

2 Johannes 16:7 (Statenvertaling) “Doch Ik zeg u de waarheid: Het is u nut, dat Ik wegga; want indien Ik niet wegga, zo zal de Trooster tot u niet komen; maar indien Ik heenga, zo zal Ik Hem tot u zenden.” Johannes 14:26 (Statenvertaling) “Maar de Trooster, de Heilige Geest, Welken de Vader zenden zal in Mijn Naam, Die zal u alles leren, en zal u indachtig maken alles, wat Ik u gezegd heb.” Johannes 15:26 (Statenvertaling) “Maar wanneer de Trooster zal gekomen zijn, Dien Ik u zenden zal van den Vader, namelijk de Geest der waarheid, Die van den Vader uitgaat, Die zal van Mij getuigen.” Markus 16:19 (Statenvertaling) “De Heere dan, nadat Hij tot hen gesproken had, is opgenomen in den hemel, en is gezeten aan de rechter hand Gods.” Handelingen 1:9 (Statenvertaling) “En als Hij dit gezegd had, werd Hij opgenomen, daar zij het zagen, en een wolk nam Hem weg van hun ogen.” Handelingen 2:33 (Statenvertaling) “Hij dan, door de rechter hand Gods verhoogd zijnde, en de belofte des

Heiligen Geestes, ontvangen hebbende van den Vader, heeft dit uitgestort, dat gij nu ziet en hoort." Hebreeën 1:3 (Statenvertaling) "Dewelke, alzo Hij is het Afschijnsel Zijner heerlijkheid, en het uitgedrukte Beeld Zijner zelfstandigheid, en alle dingen draagt door het woord Zijner kracht, nadat Hij de reinigmaking onzer zonden door Zichzelven te weeg gebracht heeft, is gezeten aan de rechter hand der Majesteit in de hoogste hemelen;"

3 Mattheüs 4:10 (Statenvertaling) "...Den Heere, uw God, zult gij aanbidden, en Hem alleen dienen." Johannes 13:13 (Statenvertaling) "Gij heet Mij Meester en Heere; en gij zegt wel, want Ik ben het." Mattheüs 6:24 (Statenvertaling) "Niemand kan twee heren dienen; want of hij zal den enen haten en den anderen liefhebben, of hij zal den enen aanhangen en den anderen verachten; gij kunt niet God dienen en den Mammon." Romeinen 14:8 (Statenvertaling) "Want hetzij dat wij leven, wij leven den Heere; hetzij dat wij sterven, wij sterven den Heere. Hetzij dan dat wij leven, hetzij dat wij sterven, wij zijn des Heeren." 1 Korinthe 6:19–20 (Statenvertaling) "Of weet gij niet, dat ulieder lichaam een tempel is van den Heiligen Geest, Die in u is, Dien gij van God hebt, en dat gij uws zelfs niet zijt? Want gij zijt duur gekocht: zo verheerlijkt dan God in uw lichaam en in uw geest, welke Godes zijn." *Martelaarschap van Polycarpus* 9 (ANF 1): "Zesentachtig jaar heb ik Hem gediend, en Hij heeft mij nooit enig onrecht aangedaan: hoe zou ik dan mijn Koning en mijn Zaligmaker kunnen lasteren?" (vertaald uit het Engels van ANF 1)

4 1 Johannes 3:8 (Statenvertaling) "...Hiertoe is de Zoon van God geopenbaard, opdat Hij de werken des duivels verbreken zou." Jakobus 4:7 (Statenvertaling) "Zo onderwerpt u dan Gode; wederstaat den duivel, en hij zal van u vlieden." Efeze 6:11 (Statenvertaling) "Doet aan de gehele wapenrusting Gods, opdat gij kunt staan tegen de listige omleidingen des duivels." Hippolytus, *Apostolische overlevering* 21 (Easton): "Ik verzaak u, satan, en al uw dienaren en al uw werken." (vertaald uit het Engels van Easton) Tertullianus, *De Spectaculis* 4 (ANF 3): "wij leggen openlijk getuigenis af dat wij de duivel, zijn pracht en zijn engelen hebben verzaakt." (vertaald uit het Engels van ANF 3) Cyrillus van Jeruzalem, *Catechesen* 19 (Mystagogische catechese 1), 4–8 (NPNF2 7): "...u wordt geboden te zeggen, met de arm naar hem uitgestrekt alsof hij aanwezig was: 'Ik verzaak u, satan.' ... Daarna wordt u geleerd in een tweede zin te zeggen: 'en al uw werken.'" (vertaald uit het Engels van NPNF2 7)

5 Openbaring 5:13 (Statenvertaling) "...Hem, Die op den troon zit, en het Lam, zij de dankzegging, en de eer, en de heerlijkheid, en de kracht in alle eeuwigheid." 1 Timotheüs 1:17 (Statenvertaling) "Den Koning nu der eeuwen, den onverderfelijken, den onzienlijken, den alleen wijzen God, zij eer en heerlijkheid in alle eeuwigheid. Amen." Judas 25 (Statenvertaling) "Den alleen wijzen God, onzen Zaligmaker, zij heerlijkheid en majesteit, kracht en macht, beide nu en in alle eeuwigheid. Amen." Romeinen 16:27 (Statenvertaling) "Den zelven alleen wijzen God zij door Jezus Christus de heerlijkheid in der eeuwigheid. Amen." "Allerhoogste God": Genesis 14:18–20 (Statenvertaling) "En Melchizedek, koning van Salem, bracht voort brood en wijn; en hij was een priester des allerhoogsten Gods. En hij zegende hem, en zeide: Gezegend zij Abram Gode, de Allerhoogste, Die hemel en aarde bezit! En gezegend zij de allerhoogste God, Die uw vijanden in uw hand geleverd heeft! En hij gaf hem de tiende van alles." Markus 5:7 (Statenvertaling) "En met een grote stem roepende, zeide hij: Wat heb ik met U te doen, Jezus, Gij Zone Gods, des Allerhoogsten? Ik bezweer U bij God, dat Gij mij niet pijnigt!" Lukas 8:28 (Statenvertaling) "En hij, Jezus ziende, en zeer roepende, viel voor Hem neder, en zeide met een grote stem: Wat heb ik met U te doen, Jezus, Gij Zone Gods, des Allerhoogsten, ik bid U, dat Gij mij niet pijnigt!" Handelingen

16:17 (Statenvertaling) “Dezelve volgde Paulus en ons achterna, en riep, zeggende: Deze mensen zijn dienstknechten Gods des Allerhoogsten, die ons den weg der zaligheid verkondigen.”

6 Jakobus 1:1 (Statenvertaling) “...aan de twaalf stammen, die in de verstrooiing zijn: zaligheid.” 1 Petrus 1:1 (Statenvertaling) “...aan de vreemdelingen, verstrooid in Pontus, Galatie, Kappadocie, Azie en Bithynie...” Johannes 11:52 (Statenvertaling) “...opdat Hij ook de kinderen Gods, die verstrooid waren, tot een zou vergaderen.” Johannes 10:16 (Statenvertaling) “Ik heb nog andere schapen, die van dezen stal niet zijn; deze moet Ik ook toebrengen; en zij zullen Mijn stem horen; en het zal worden een kudde, en een Herder.” Handelingen 8:4 (Statenvertaling) “Zij dan nu, die verstrooid waren, gingen het land door, en verkondigden het Woord.”

7 Daniël 2:41–44 (Statenvertaling) “En dat gij gezien hebt de voeten en de tenen, ten dele van pottenbakkersleem, en ten dele van ijzer, dat zal een gedeeld koninkrijk zijn, doch daar zal van des ijzers vastigheid in zijn, ten welken aanzien gij gezien hebt ijzer vermengd met modderig leem; En de tenen der voeten, ten dele ijzer, en ten dele leem; dat koninkrijk zal ten dele hard zijn, en ten dele broos. En dat gij gezien hebt ijzer vermengd met modderig leem, zij zullen zich wel door menselijk zaad vermengen, maar zij zullen de een aan den ander niet hechten, gelijk als zich ijzer met leem niet vermengt. Doch in de dagen van die koningen zal de God des hemels een Koninkrijk verwekken, dat in der eeuwigheid niet zal verstoord worden; en dat Koninkrijk zal aan geen ander volk overgelaten worden; het zal al die koninkrijken vermalen, en te niet doen, maar zelf zal het in alle eeuwigheid bestaan.” Daniël 7:7 (Statenvertaling) “Daarna zag ik in de nachtgezichten, en ziet, het vierde dier was schrikkelijk en gruwelijk, en zeer sterk; en het had grote ijzeren tanden, het at, en verbrijzelde, en vertrad het overige met zijn voeten; en het was verscheiden van al de dieren, die voor hetzelve geweest waren; en het had tien hoornen.” Daniël 7:20 (Statenvertaling) “En aangaande de tien hoornen die op zijn hoofd waren, en den anderen, die opkwam, en voor denwelken drie afgevallen waren, namelijk dien hoorn, die ogen had, en een mond, die grote dingen sprak, en wiens aanzien groter was, dan van zijn metgezellen.” Daniël 7:24 (Statenvertaling) “Belangende nu de tien hoornen: uit dat koninkrijk zullen tien koningen opstaan...” Openbaring 12:3 (Statenvertaling) “En er werd een ander teken gezien in den hemel; en ziet, er was een grote rode draak, hebbende zeven hoofden, en tien hoornen, en op zijn hoofden zeven koninklijke hoeden.” Openbaring 12:18–13:1 (Statenvertaling) “En ik stond op het zand der zee. En ik zag uit de zee een beest opkomen, hebbende zeven hoofden en tien hoornen; en op zijn hoornen waren tien koninklijke hoeden, en op zijn hoofden was een naam van gods lastering.” Openbaring 17:3 (Statenvertaling) “En hij bracht mij weg in een woestijn, in den geest, en ik zag een vrouw, zittende op een scharlaken rood beest, dat vol was van namen der gods lastering, en had zeven hoofden en tien hoornen.” Openbaring 17:7 (Statenvertaling) “En de engel zeide tot mij: Waarom verwondert gij u? Ik zal u zeggen de verborgenheid der vrouw en van het beest, dat haar draagt, hetwelk de zeven hoofden heeft en de tien hoornen.” Openbaring 17:12 (Statenvertaling) “En de tien hoornen, die gij gezien hebt, zijn tien koningen, die het koninkrijk nog niet hebben ontvangen, maar als koningen macht ontvangen op een ure met het beest.” Openbaring 17:13 (Statenvertaling) “Dezen hebben enerlei mening, en zullen hun kracht en macht het beest overgeven.” Openbaring 17:16–17 (Statenvertaling) “En de tien hoornen, die gij gezien hebt op het beest, die zullen de hoer haten, en zullen haar woest maken, en naakt; en zij zullen haar vlees eten, en zullen haar met vuur verbranden. Want God heeft hun in hun harten gegeven, dat zij Zijn mening doen, en dat zij enerlei mening doen, en dat zij hun koninkrijk het beest geven, totdat de woorden Gods voleindigd zullen zijn.” Irenaeus, *Tegen de ketterijen*

V.26.1 (ANF 1): “de tien koningen die dan zullen opstaan, onder wie het rijk dat nu [over de aarde] heerst, zal worden verdeeld.” (vertaald uit het Engels van ANF 1) Hippolytus, *Over Christus en de antichrist* 25, 27–28 (ANF 5): “de tien hoorns van het vierde dier zijn verdeeld over tien koninkrijken.” (vertaald uit het Engels van ANF 5) Lactantius, *Goddelijke instellingen* VII.16 (ANF 7): “totdat er tegelijkertijd tien koningen opstaan, die de wereld zullen verdelen, niet om haar te besturen, maar om haar te verslinden.” (vertaald uit het Engels van ANF 7) *Brief van Barnabas* 4 (ANF 1): “Tien koninkrijken zullen op de aarde regeren, en na hen zal een kleine koning opstaan, die drie van de koningen onder één zal onderwerpen.” (vertaald uit het Engels van ANF 1)

8 1 Timotheüs 4:14 (Statenvertaling) “Verzuim de gave niet, die in u is, die u gegeven is door de profetie, met oplegging der handen des ouderlingschaps.” 2 Timotheüs 1:6 (Statenvertaling) “Om welke oorzaak ik u indachtig maak, dat gij opwekt de gave Gods, die in u is, door de oplegging mijner handen.” 1 Timotheüs 5:22 (Statenvertaling) “Leg niemand haastelijk de handen op, en heb geen gemeenschap aan anderer zonden; bewaar uzelven rein.” Handelingen 6:6 (Statenvertaling) “Welken zij voor de apostelen stelden; en dezen, als zij gebeden hadden, legden hun de handen op.” Handelingen 13:3 (Statenvertaling) “Toen vastten en baden zij, en hun de handen opgelegd hebbende, lieten zij hen gaan.” Handelingen 14:23 (Statenvertaling) “En als zij in elke Gemeente, met opsteken der handen, ouderlingen verkoren hadden, gebeden hebbende met vasten, bevalen zij hen den Heere, in Welken zij geloofd hadden.” Titus 1:5 (Statenvertaling) “...dat gij van stad tot stad zoudt ouderlingen stellen, gelijk ik u bevolen heb...” Hippolytus, *Apostolische overlevering* 2 (Easton): “de bisschoppen zullen hem de handen opleggen, en het presbyterium zal er zwijgend bij staan.” (vertaald uit het Engels van Easton)

9 1 Clemens 42 (ANF 1): “zij stelden de eerstelingen [van hun arbeid], nadat zij hen eerst door de Geest hadden beproefd, aan tot bisschoppen en diakenen van hen die daarna zouden geloven.” (vertaald uit het Engels van ANF 1) 1 Clemens 44: “zij stelden de [dienaren] aan die reeds zijn genoemd, en gaven daarna voorschriften, dat, wanneer dezen ontslapen zouden zijn, andere beproefde mannen hen in hun bediening zouden opvolgen.” (vertaald uit het Engels van ANF 1) Irenaeus, *Tegen de ketterijen* III.3.1 (ANF 1): “wij zijn in staat hen op te sommen die door de apostelen tot bisschoppen in de Kerken zijn aangesteld, en [aan te tonen] de opvolging van deze mannen tot in onze eigen tijd.” (vertaald uit het Engels van ANF 1) III.3.3: “Nadat de zalige apostelen dan de Kerk hadden gegrondvest en opgebouwd, vertrouwden zij het ambt van het episcopaat toe in de handen van Linus.” (vertaald uit het Engels van ANF 1) Tertullianus, *Prescriptie tegen de ketters* 32 (ANF 3): “laten zij de rol van hun bisschoppen ontvouwen, die in behoorlijke opvolging van het begin af doorloopt.” (vertaald uit het Engels van ANF 3) Eusebius, *Kerkgeschiedenis* III.4 (Linus) (NPNF2 1): “...Linus, die hij in de tweede brief aan Timotheüs noemt als zijn metgezel te Rome, was de opvolger van Petrus in het episcopaat van de kerk aldaar, zoals reeds is aangetoond.” (vertaald uit het Engels van NPNF2 1) III.22 (Evodius): “In deze tijd stond Ignatius bekend als de tweede bisschop van Antiochië, nadat Evodius de eerste was geweest.” (vertaald uit het Engels van NPNF2 1) III.36 (Ignatius): “...Ignatius, die werd gekozen tot bisschop van Antiochië, de tweede in opvolging na Petrus, en wiens roem nog door zeer velen wordt gevierd.” (vertaald uit het Engels van NPNF2 1) Cyprianus, *Brief* 26.1 (ANF 5; Oxford 33): “de Kerk is gegrondvest op de bisschoppen, en iedere handeling van de Kerk wordt door diezelfde bestuurders geleid.” (vertaald uit het Engels van ANF 5)

10 Mattheüs 10:1–4 (Statenvertaling) “En Zijn twaalf discipelen tot Zich geroepen hebbende, heeft Hij hun macht gegeven over de onreine geesten, om dezelve uit te werpen, en om alle ziekte en alle kwaal te genezen. De

namen nu der twaalf apostelen zijn deze: de eerste, Simon, gezegd Petrus, en Andreas, zijn broeder; Jakobus, de zoon van Zebedeus, en Johannes, zijn broeder; Filippus en Bartholomeus; Thomas en Mattheus, de tollenaar; Jakobus, de zoon van Alfeus, en Lebbeus, toegenaamd Thaddeus; Simon Kananites, en Judas Iskariot, die Hem ook verraden heeft." Lukas 6:13 (Statenvertaling) "En als het dag was geworden, riep Hij Zijn discipelen tot Zich, en verkoos er twaalf uit hen, die Hij ook apostelen noemde:" (de Twaalf). Galaten 1:1 (Statenvertaling) "Paulus, een apostel,, geroepen niet van mensen, noch door een mens, maar door Jezus Christus, en God den Vader, Die Hem uit de doden opgewekt heeft)," Handelingen 9:15 (Statenvertaling) "Maar de Heere zeide tot hem: Ga heen; want deze is Mij een uitverkoren vat, om Mijn Naam te dragen voor de heidenen, en de koningen, en de kinderen Israels." Galaten 2:9 (Statenvertaling) "En als Jakobus, en Cefas, en Johannes, die geacht waren pilaren te zijn, de genade, die mij gegeven was, bekenden, gaven zij mij en Barnabas de rechter hand der gemeenschap, opdat wij tot de heidenen, en zij tot de besnijdenis zouden gaan;" (Paulus). Lukas 10:1 (Statenvertaling) "En na dezen stelde de Heere nog andere zeventig, en zond hen heen voor Zijn aangezicht, twee en twee, in iedere stad en plaats, daar Hij komen zou." Lukas 10:16 (Statenvertaling) "Wie u hoort, die hoort Mij; en wie u verwerpt, die verwerpt Mij; en wie Mij verwerpt, die verwerpt Dengene, Die Mij gezonden heeft." Eusebius, *Kerkgeschiedenis* I.12 (NPNF2 1), over de Zeventig: "Men zegt dat ook Thaddeüs een van hen was..." (vertaald uit het Engels van NPNF2 1)

11 1 Timotheüs 3:1 (Statenvertaling) "Dit is een getrouw woord: zo iemand tot eens opzieners ambt lust heeft, die begeert een treffelijk werk." 1 Timotheüs 3:2–7 (Statenvertaling) "Een opziener dan moet onberispelijk zijn, ener vrouwe man, wakker, matig, eerbaar, gaarne herbergende, bekwaam om te leren; Niet genegen tot den wijn, geen smijter, geen vuil-gewinzoeker; maar bescheiden, geen vechter, niet geldgierig. Die zijn eigen huis wel regeert, zijn kinderen in onderdanigheid houdende, met alle stemmigheid; (Want zo iemand zijn eigen huis niet weet te regeren, hoe zal hij voor de Gemeente Gods zorg dragen?) Geen nieuweling, opdat hij niet opgeblazen worde, en in het oordeel des duivels valle. En hij moet ook een goede getuigenis hebben van degenen, die buiten zijn, opdat hij niet valle in smaadheid, en in den strik des duivels." Titus 1:7–9 (Statenvertaling) "Want een opziener moet onberispelijk zijn, als een huisverzorger Gods, niet eigenzinnig, niet genegen tot toornigheid, niet genegen tot den wijn, geen smijter, geen vuil-gewinzoeker; Maar die gaarne herbergt, die de goeden liefheeft, matig, rechtvaardig, heilig, kuis; Die vasthoudt aan het getrouwe woord, dat naar de leer is, opdat hij machtig zij, beide om te vermanen door de gezonde leer, en om de tegensprekers te wederleggen." Handelingen 20:28 (Statenvertaling) "Zo hebt dan acht op uzelven en op de gehele kudde, over dewelke u de Heilige Geest tot opzieners gesteld heeft, om de Gemeente Gods te weiden, welke Hij verkregen heeft door Zijn eigen bloed." Filippenzen 1:1 (Statenvertaling) "Paulus en Timotheus, dienstknechten van Jezus Christus, al den heiligen in Christus Jezus, die te Filippi zijn, met de opzieners en diakenen:" 1 Petrus 5:1–4 (Statenvertaling) "De ouderlingen, die onder u zijn, vermaan ik, die een medeouderling, en getuige des lijdens van Christus ben, en deelachtig der heerlijkheid, die geopenbaard zal worden: Weidt de kudde Gods, die onder u is, hebbende opzicht daarover, niet uit bedwang, maar gewilliglijk; noch om vuil gewin, maar met een volvaardig gemoed; Noch als heerschappij voerende over het erfdeel des Heeren maar als voorbeelden der kudde geworden zijnde. En als de overste Herder verschenen zal zijn, zo zult gij de onverwelkelijke kroon der heerlijkheid behalen." Ignatius, *Aan de Efeziërs* 6 (ANF 1): "wij behoren de bisschop te beschouwen zoals wij de Heer Zelf zouden beschouwen." (vertaald uit het Engels van ANF 1) *Aan de Magnesiërs* 6: "uw bisschop zit voor in de plaats van God, en uw presbyters in de plaats van de vergadering der apostelen." (vertaald uit het Engels van ANF 1) *Aan de Trallianen* 3: "Laten evenzo allen de diakenen eerbiedigen

als een instelling van Jezus Christus, en de bisschop als Jezus Christus, Die de Zoon van de Vader is, en de presbyters als het sanhedrin van God en de vergadering der apostelen. Zonder hen is er geen Kerk." (vertaald uit het Engels van ANF 1) *Aan de Smyrneeërs* 8: "Waar de bisschop ook verschijnt, laat daar ook de menigte [van het volk] zijn; zoals, waar Jezus Christus ook is, daar de katholieke Kerk is." (vertaald uit het Engels van ANF 1)

12 Mattheüs 13:52 (Statenvertaling) "En Hij zeide tot hen: Daarom, een iegelijk Schriftgeleerde, in het Koninkrijk der hemelen onderwezen, is gelijk aan een heer des huizes, die uit zijn schat nieuwe en oude dingen voortbrengt." Mattheüs 23:34 (Statenvertaling) "Daarom ziet, Ik zend tot u profeten, en wijzen, en schriftgeleerden..." Ezra 7:6 (Statenvertaling) "Deze Ezra toog op uit Babel; en hij was een vaardig schriftgeleerde in de wet van Mozes, die de HEERE, de God Israels, gegeven heeft; en de koning gaf hem, naar de hand des HEEREN, zijns Gods, over hem, al zijn verzoek." Ezra 7:10 (Statenvertaling) "Want Ezra had zijn hart gericht, om de wet des HEEREN te zoeken en te doen, en om in Israel te leren de inzettingen en de rechten." Habakuk 2:2 (Statenvertaling) "Toen antwoordde mij de HEERE, en zeide: Schrijf het gezicht, en stel het duidelijk op tafelen, opdat daarin leze die voorbijloopt." Jeremia 30:2 (Statenvertaling) "Zo spreekt de HEERE, de God Israels, zeggende: Schrijf u al de woorden, die Ik tot u gesproken heb, in een boek." Openbaring 1:11 (Statenvertaling) "Zeggende: Ik ben de Alfa en de Omega, de Eerste en de Laatste; en hetgeen gij ziet, schrijf dat in een boek, en zend het aan de zeven Gemeenten, die in Azie zijn, namelijk naar Efeze, en naar Smyrna, en naar Pergamus, en naar Thyatire, en naar Sardis, en naar Filadelfia, en naar Laodicea." Openbaring 1:19 (Statenvertaling) "Schrijf, hetgeen gij gezien hebt, en hetgeen is, en hetgeen geschieden zal na dezen:"

13 Efeze 4:11 (Statenvertaling) "En Dezelfde heeft gegeven sommigen tot apostelen, en sommigen tot profeten, en sommigen tot evangelisten, en sommigen tot herders en leraars;" Romeinen 12:4–8 (Statenvertaling) "Want gelijk wij in een lichaam vele leden hebben, en de leden alle niet dezelfde werking hebben; Alzo zijn wij velen een lichaam in Christus, maar elkeen zijn wij elkanders leden. Hebbende nu verscheidene gaven, naar de genade, die ons gegeven is, Zo laat ons die gaven besteden, hetzij profetie, naar de mate des geloofs; hetzij bediening, in het bedienen; hetzij die leert, in het leren; Hetzij die vermaant, in het vermanen; die uitdeelt, in eenvoudigheid; die een voorstander is, in naarstigheid; die barmhartigheid doet, in blijmoedigheid." 1 Korinthe 12:4–11 (Statenvertaling) "En er is verscheidenheid der gaven, doch het is dezelfde Geest; En er is verscheidenheid der bedieningen, en het is dezelfde Heere; En er is verscheidenheid der werkingen, doch het is dezelfde God, Die alles in allen werkt. Maar aan een iegelijk wordt de openbaring des Geestes gegeven tot hetgeen oorbaar is. Want dezen wordt door den Geest gegeven het woord der wijsheid, en een ander het woord der kennis, door denzelfden Geest; En een ander het geloof, door denzelfden Geest; en een ander de gaven der gezondmakingen, door denzelfden Geest. En een ander de werkingen der krachten; en een ander profetie; en een ander onderscheidingen der geesten; en een ander menigerlei talen; en een ander uitlegging der talen. Doch deze dingen alle werkt een en dezelfde Geest, delende aan een iegelijk in het bijzonder, gelijkerwijs Hij wil." 1 Korinthe 12:28–29 (Statenvertaling) "En God heeft er sommigen in de Gemeente gesteld, ten eerste apostelen, ten tweede profeten, ten derde leraars, daarna krachten, daarna gaven der gezondmakingen, behulpsels, regeringen, menigerlei talen. Zijn zij allen apostelen? Zijn zij allen profeten? Zijn zij allen leraars? Zijn zij allen krachten?" 1 Korinthe 7:7 (Statenvertaling) "Want ik wilde, dat alle mensen waren, gelijk als ikzelf ben; maar een iegelijk heeft zijn eigen gave van God, de een wel aldus, maar de andere alzo." 1 Petrus 4:10–11 (Statenvertaling) "Een iegelijk, gelijk hij gave ontvangen heeft, alzo bediene hij

dezelve aan de anderen, als goede uitdelers der menigerlei genade Gods. Indien iemand spreekt, die spreke als de woorden Gods; indien iemand dient, die diene als uit kracht, die God verleent; opdat God in allen geprezen worde door Jezus Christus, Welken toekomt de heerlijkheid en de kracht, in alle eeuwigheid. Amen." 1 Clemens 41 (ANF 1): "Laat ieder van u, broeders, God danken in zijn eigen orde ... zonder de regel van de bediening die hem is voorgeschreven te overschrijden." (vertaald uit het Engels van ANF 1) *Didache* 15.1 (ANF 7): "Stelt dan voor uzelf bisschoppen en diakenen aan, de Heer waardig, mannen die zachtmoedig zijn en niet geldgierig, waarachtig en beproefd; want ook zij verrichten voor u de dienst van de profeten en leraars." (vertaald uit het Engels van ANF 7)

14 Mattheüs 16:18–19 (Statenvertaling) "...En Ik zal u geven de sleutelen van het Koninkrijk der hemelen; en zo wat gij zult binden op de aarde, zal in de hemelen gebonden zijn; en zo wat gij ontbinden zult op de aarde, zal in de hemelen ontbonden zijn." Mattheüs 18:18 (Statenvertaling) "Voorwaar zeg Ik u: Al wat gij op de aarde binden zult, zal in de hemel gebonden wezen; en al wat gij op de aarde ontbinden zult, zal in den hemel ontbonden wezen." Johannes 20:21–23 (Statenvertaling) "Jezus dan zeide wederom tot hen: Vrede zij ulieden, gelijkerwijs Mij de Vader gezonden heeft, zende Ik ook ulieden. En als Hij dit gezegd had, blies Hij op hen, en zeide tot hen: Ontvangt den Heiligen Geest. Zo gij iemands zonden vergeeft, dien worden zij vergeven; zo gij iemands zonden houdt, dien zijn zij gehouden." Jesaja 22:22 (Statenvertaling) "En Ik zal den sleutel van het huis van David op zijn schouder leggen; en hij zal opendoen, en niemand zal sluiten, en hij zal sluiten, en niemand zal opendoen." Openbaring 1:18 (Statenvertaling) "En Die leef, en Ik ben dood geweest; en zie, Ik ben levend in alle eeuwigheid. Amen. En Ik heb de sleutels der hel en des doods." Openbaring 3:7 (Statenvertaling) "En schrijf aan den engel der Gemeente, die in Filadelfia is: Dit zegt de Heilige, de Waarachtige, Die den sleutel Davids heeft; Die opent, en niemand sluit, en Hij sluit, en niemand opent:" Opvolgers: Handelingen 1:20–26 (Statenvertaling) "Want er staat geschreven in het boek der Psalmen; Zijn woonstede worde woest, en er zij niemand die in dezelve wone. En: Een ander neme zijn opzienersambt. Het is dan nodig, dat van de mannen, die met ons ongedaan hebben al den tijd, in welken de Heere Jezus onder ons ingegaan en uitgegaan is, Beginnende van den doop van Johannes, tot den dag toe, in welken Hij van ons opgenomen is, een derzelven met ons getuige worde van Zijn opstanding. En zij stelden er twee, Jozef, genaamd Barsabas, die toegenaamd was Justus, en Matthias. En zij baden en zeiden: Gij Heere! Gij Kenner der harten van allen, wijs van deze twee een aan, dien Gij uitverkoren hebt; Om te ontvangen het lot dezer bediening en des apostelschaps, waarvan Judas afgeweken is, dat hij heenging in zijn eigen plaats. En zij wierpen hun loten; en het lot viel op Matthias, en hij werd met gemene toestemming tot de elf apostelen gekozen." 2 Timotheüs 2:2 (Statenvertaling) "En hetgeen gij van mij gehoord hebt onder vele getuigen, betrouw dat aan getrouwe mensen, welke bekwaam zullen zijn om ook anderen te leren." Titus 1:5 (Statenvertaling) "Om die oorzaak heb ik u te Kreta gelaten, opdat gij, hetgeen nog ontbrak, voorts zoudt te recht brengen, en dat gij van stad tot stad zoudt ouderlingen stellen, gelijk ik u bevolen heb:" Origenes, *Commentaar op Mattheüs* XII.10–11, 14 (ANF 9): "Worden de sleutels van het Koninkrijk der hemelen door de Heer alleen aan Petrus gegeven, en zal geen ander van de gezegenden ze ontvangen?" (vertaald uit het Engels van ANF 9) en "laten wij zien in welke zin tot Petrus, en tot iedere Petrus, wordt gezegd: 'Ik zal u de sleutels van het Koninkrijk der hemelen geven.'" (vertaald uit het Engels van ANF 9) Cyprianus, *Over de eenheid van de Kerk* 4–5 (ANF 5): "aan alle apostelen geeft Hij na Zijn opstanding een gelijke macht" (vertaald uit het Engels van ANF 5); "Het episcopaat is één, en ieder deel ervan wordt door ieder afzonderlijk voor het geheel gedragen." (vertaald uit het Engels van ANF 5)

15 Johannes 7:16 (Statenvertaling) “Jezus antwoordde hun, en zeide: Mijn leer is Mijne niet, maar Desgenen, Die Mij gezonden heeft.” Johannes 12:49–50 (Statenvertaling) “Want Ik heb uit Mijzelven niet gesproken; maar de Vader, Die Mij gezonden heeft, Die heeft Mij een gebod gegeven, wat Ik zeggen zal, en wat Ik spreken zal. En Ik weet, dat Zijn gebod het eeuwige leven is. Hetgeen Ik dan spreek, dat spreek Ik alzo, gelijk Mij de Vader gezegd heeft.” Johannes 14:24 (Statenvertaling) “Die Mij niet liefheeft, die bewaart Mijn woorden niet; en het woord dat gijlieden hoort, is het Mijne niet, maar des Vaders, Die Mij gezonden heeft.” Johannes 17:8 (Statenvertaling) “Want de woorden, die Gij Mij gegeven hebt, heb Ik hun gegeven, en zij hebben ze ontvangen, en zij hebben waarlijk bekend, dat Ik van U uitgegaan ben, en hebben geloofd, dat Gij Mij gezonden hebt.” Mattheüs 28:19–20 (Statenvertaling) “...lerende hen onderhouden alles, wat Ik u geboden heb. En ziet, Ik ben met ulieden al de dagen tot de voleinding der wereld. Amen.” Judas 3 (Statenvertaling) “...dat gij strijdt voor het geloof, dat eenmaal den heiligen overgeleverd is.” 2 Timotheüs 1:13 (Statenvertaling) “Houd het voorbeeld der gezonde woorden, die gij van mij gehoord hebt, in geloof en liefde, die in Christus Jezus is.” Hebreeën 2:3 (Statenvertaling) “Hoe zullen wij ontvlieden, indien wij op zo grote zaligheid geen acht nemen? dewelke, begonnen zijnde verkondigd te worden door de Heere, aan ons bevestigd is geworden van degenen, die Hem gehoord hebben;”

16 2 Korinthe 2:17 (Statenvertaling) “Want wij dragen niet, gelijk velen, het Woord Gods te koop...” 2 Korinthe 4:2 (Statenvertaling) “Maar wij hebben verworpen de bedekselen der schande, niet wandelende in arglistigheid, noch het Woord Gods vervalsende, maar door openbaring der waarheid onszelven aangenaam makende bij alle gewetens der mensen, in de tegenwoordigheid Gods.” 2 Petrus 3:16 (Statenvertaling) “Gelijk ook in alle zendbrieven, daarin van deze dingen sprekende; in welke sommige dingen zwaar zijn om te verstaan, die de ongeleerde en onvaste mensen verdraaien, gelijk ook de andere Schriften, tot hun eigen verderf.” Jeremia 8:8 (Statenvertaling) “Hoe zegt gij dan: Wij zijn wijs en de wet des HEEREN is bij ons! Ziet, waarlijk tevergeefs werkt de valse pen der schriftgeleerden.” Galaten 1:7 (Statenvertaling) “Daar er geen ander is; maar er zijn sommigen, die u ontroeren, en het Evangelie van Christus willen verkeren.” Deuteronomium 4:2 (Statenvertaling) “Gij zult tot dit woord, dat ik u gebiede, niet toedoen, ook daarvan niet afdoen; opdat gij bewaart de geboden van den HEERE, uw God, die ik u gebiede.” Openbaring 22:18–19 (Statenvertaling) “Want ik betuig aan een iegelijk, die de woorden der profetie dezes boeks hoort: Indien iemand tot deze dingen toedoet, God zal hem toedoen de plagen, die in dit boek geschreven zijn. En indien iemand afdoet van de woorden des boeks dezer profetie, God zal zijn deel afdoen uit het boek des levens, en uit de heilige stad, en uit hetgeen in dit boek geschreven is.” Irenaeus, *Tegen de ketterijen* I.8.1 (ANF 1): ketters gaan met de Schrift om als iemand die een met edelstenen bezet beeld van een koning “geheel aan stukken zou slaan, de edelstenen anders zou schikken en ze zo zou samenvoegen dat zij de gedaante van een hond of van een vos zouden krijgen.” (vertaald uit het Engels van ANF 1) I.9.4: “zij verdraaien ze, zoals wij reeds hebben gezegd, van een natuurlijke naar een onnatuurlijke betekenis.” (vertaald uit het Engels van ANF 1) Tertullianus, *Prescriptie tegen de ketters* 38: “Waar verscheidenheid van leer wordt gevonden, daar moet dus de verderving zowel van de Schriften als van de uitleggingen daarvan worden geacht aanwezig te zijn. ... De een verdraait de Schriften met zijn hand, de ander hun betekenis door zijn uitlegging.” (vertaald uit het Engels)

17 Handelingen 8:20 (Statenvertaling) “Maar Petrus zeide tot hem: Uw geld zij met u ten verderve, omdat gij gemeend hebt, dat de gave Gods door geld verkregen wordt!” Handelingen 8:18–23 (Statenvertaling) “En als Simon zag, dat, door de oplegging van de handen der apostelen de Heilige Geest gegeven werd, zo bood hij hun

geld aan, Zeggende: Geeft ook mij deze macht, opdat, zo wien ik de handen opleg, hij den Heiligen Geest ontvange. Maar Petrus zeide tot hem: Uw geld zij met u ten verderve, omdat gij gemeend hebt, dat de gave Gods door geld verkregen wordt! Gij hebt geen deel noch lot in dit woord: want uw hart is niet recht voor God. Bekeer u dan van deze uw boosheid, en bid God, of misschien u deze overlegging uws harten vergeven wierd. Want ik zie, dat gij zijt in een gans bittere gal en samenknoping der ongerechtigheid." Mattheüs 10:8 (Statenvertaling) "Geneest de kranken; reinigt de melaatsen; wekt de doden op; werpt de duivelen uit. Gij hebt het om niet ontvangen, geeft het om niet." 1 Timotheüs 6:5 (Statenvertaling) "Verkeerde krakelingen van mensen, die een verdorven verstand hebben, en van de waarheid beroofd zijn, menende, dat de godzaligheid een gewin zij. Wijk af van dezulken." 1 Timotheüs 6:10 (Statenvertaling) "Want de geldgierigheid is een wortel van alle kwaad, tot welke sommigen lust hebbende zijn afgedwaald van het geloof, en hebben zichzelven met vele smarten doorstoken." Titus 1:11 (Statenvertaling) "Welken men moet den mond stoppen, die gehele huizen verkeren, lerende wat niet behoort, om vuil gewins wil." 2 Petrus 2:3 (Statenvertaling) "En zij zullen door gierigheid, met gemaakte woorden, van u een koopmanschap maken; over welke het oordeel van over lang niet ledig is, en hun verderf sluimert niet." Micha 3:11 (Statenvertaling) "Haar hoofden rechten om geschenken, en haar priesters leren om loon, en haar profeten waarzeggen om geld; nog steunen zij op den HEERE, zeggende: Is de HEERE niet in het midden van ons? Ons zal geen kwaad overkomen." Johannes 2:16 (Statenvertaling) "En Hij zeide tot degenen, die de duiven verkochten: Neemt deze dingen van hier weg; maakt niet het huis Mijns Vaders tot een huis van koophandel." *Didache* 11.6 (ANF 7): "als hij geld vraagt, is hij een valse profeet." (vertaald uit het Engels van ANF 7) *Apostolische canons* 29 (NPNF2 14): "Indien een bisschop, presbyter of diaken door geld in het bezit van die waardigheid komt, laten zowel hij als degene die hem heeft gewijd worden afgezet..." (vertaald uit het Engels van NPNF2 14) Concilie van Chalcedon (451), canon 2 (NPNF2 14): "Indien een bisschop voor geld zou wijden, en een genade die niet verkocht kan worden te koop zou stellen..." (vertaald uit het Engels van NPNF2 14)

18 Johannes 10:10 (Statenvertaling) "De dief komt niet, dan opdat hij stele, en slachte, en verderve; Ik ben gekomen, opdat zij het leven hebben, en overvloed hebben." Johannes 16:2 (Statenvertaling) "Zij zullen u uit de synagogen werpen; ja, de ure komt, dat een iegelijk, die u zal doden, zal menen Gode een dienst te doen." Mattheüs 23:34–35 (Statenvertaling) "Daarom ziet, Ik zend tot u profeten, en wijzen, en schriftgeleerden, en uit dezelve zult gij sommigen doden en kruisigen, en sommigen uit dezelve zult gij geselen in uw synagogen, en zult hen vervolgen van stad tot stad; Opdat op u kome al het rechtvaardige bloed, dat vergoten is op de aarde, van het bloed des rechtvaardigen Abels af, tot op het bloed van Zacharia, den zoon van Barachia, welken gij gedood hebt tussen den tempel en het altaar." Jeremia 23:1–2 (Statenvertaling) "Wee den herderen, die de schapen Mijner weide ombrengen en verstrooien! spreekt de HEERE. Daarom zegt de HEERE, de God Israels, alzo van de herderen, die Mijn volk weiden: Gijlieden hebt Mijn schapen verstrooid, en hebt ze verdreven, en hebt ze niet bezocht; ziet, Ik zal over u bezoeken de boosheid uwer handelingen, spreekt de HEERE."

19 2 Timotheüs 4:2 (Statenvertaling) "Predik het woord; houd aan tijdelijk, ontijdelijk; wederleg, bestraf, vermaan in alle lankmoedigheid en leer." Titus 1:9 (Statenvertaling) "Die vasthoudt aan het getrouwe woord, dat naar de leer is, opdat hij machtig zij, beide om te vermanen door de gezonde leer, en om de tegensprekers te wederleggen." 1 Timotheüs 1:3 (Statenvertaling) "Gelijk ik u vermaand heb, dat gij te Efeze zoudt blijven, als ik naar Macedonie reisde, zo vermaan ik het u nog, opdat gij sommigen beveelt geen andere leer te leren;" 2 Timotheüs 2:25

(Statenvertaling) “Met zachtmoedigheid onderwijzende degenen, die tegenstaan; of hun God te eniger tijd bekering gave tot erkentenis der waarheid;” Efeze 4:14 (Statenvertaling) “Opdat wij niet meer kinderen zouden zijn, die als de vloed bewogen en omgevoerd worden met allen wind der leer, door de bedriegerij der mensen, door arglistigheid, om listiglijk tot dwaling te brengen;” Handelingen 20:28–31 (Statenvertaling) “Zo hebt dan acht op uzelven en op de gehele kudde, over dewelke u de Heilige Geest tot opzieners gesteld heeft, om de Gemeente Gods te weiden, welke Hij verkregen heeft door Zijn eigen bloed. Want dit weet ik, dat na mijn vertrek zware wolven tot u inkomen zullen, die de kudde niet sparen. En uit uzelven zullen mannen opstaan, sprekende verkeerde dingen, om de discipelen af te trekken achter zich. Daarom waakt, en gedenkt, dat ik drie jaren lang nacht en dag, niet opgehouden heb een iegelijk met tranen te vermanen.” Polycarpus, *Brief aan de Filippenzen* 7 (ANF 1): “Laten wij daarom de ijdelheid van velen en hun valse leringen verlaten en terugkeren tot het woord dat ons van het begin af is overgeleverd…” (vertaald uit het Engels van ANF 1); Ignatius, *Aan de Magnesiërs* 8 (ANF 1): “Laat u niet misleiden door vreemde leringen, noch door oude fabels, die onnut zijn.” (vertaald uit het Engels van ANF 1)

20 Openbaring 19:16 (Statenvertaling) “…Koning der koningen, en Heere der heren.” Openbaring 17:14 (Statenvertaling) “Dezen zullen tegen het Lam krijgen, en het Lam zal hen overwinnen (want Het is een Heere der heren, en een Koning der koningen), en die met Hem zijn, de geroepenen, en uitverkorenen en gelovigen.” 1 Timotheüs 6:15 (Statenvertaling) “Welke te Zijner tijd vertonen zal de zalige en alleen machtige Heere, de Koning der koningen, en Heere der heren;” Handelingen 5:29 (Statenvertaling) “Maar Petrus en de apostelen antwoordden, en zeiden: Men moet Gode meer gehoorzaam zijn, dan den mensen.” Kolossenzen 3:24 (Statenvertaling) “Wetende, dat gij van den Heere zult ontvangen de vergelding der erfenis; want gij dient de Heere Christus.” Mattheüs 6:24 (Statenvertaling) “Niemand kan twee heren dienen; want of hij zal den enen haten en den anderen liefhebben, of hij zal den enen aanhangen en den anderen verachten; gij kunt niet God dienen en den Mammon.”

21 Mattheüs 7:15–16, 20 (Statenvertaling) “Maar wacht u van de valse profeten, dewelke in schaapskleederen tot u komen, maar van binnen zijn zij grijpende wolven. Aan hun vruchten zult gij hen kennen…” Mattheüs 24:11 (Statenvertaling) “En vele valse profeten zullen opstaan, en zullen er velen verleiden.” Mattheüs 24:24 (Statenvertaling) “Want er zullen valse christussen en valse profeten opstaan, en zullen grote tekenen en wonderheden doen, alzo dat zij (indien het mogelijk ware) ook de uitverkorenen zouden verleiden.” 1 Johannes 4:1 (Statenvertaling) “Geliefden, gelooft niet een iegelijken geest, maar beproeft de geesten, of zij uit God zijn; want vele valse profeten zijn uitgegaan in de wereld.” 2 Korinthe 11:13 (Statenvertaling) “Want zulke valse apostelen zijn bedriegelijke arbeiders, zich veranderende in apostelen van Christus.” 2 Petrus 2:1–3 (Statenvertaling) “En er zijn ook valse profeten onder het volk geweest, gelijk ook onder u valse leraars zijn zullen, die verderfelijke ketterijen bedektelijk invoeren zullen, ook den Heere, Die hen gekocht heeft, verloochenende, en een haastig verderf over zichzelven brengende; En velen zullen hun verderfenissen navolgen, door welke de weg der waarheid zal gelasterd worden. En zij zullen door gierigheid, met gemaakte woorden, van u een koopmanschap maken; over welke het oordeel van over lang niet ledig is, en hun verderf sluimert niet.” Judas 4 (Statenvertaling) “Want er zijn sommige mensen ingeslopen, die eertijds tot ditzelfde oordeel te voren opgeschreven zijn, goddelozen, die de genade onzes Gods veranderen in ontuchtigheid, en de enigen Heerser,

God, en onzen Heere Jezus Christus verloochenen." Handelingen 20:29–30 (Statenvertaling) "Want dit weet ik, dat na mijn vertrek zware wolven tot u inkomen zullen, die de kudde niet sparen. En uit uzelven zullen mannen opstaan, sprekende verkeerde dingen, om de discipelen af te trekken achter zich." 1 Timotheüs 4:1–2 (Statenvertaling) "Doch de Geest zegt duidelijk, dat in de laatste tijden sommigen zullen afvallen van het geloof, zich begevende tot verleidende geesten, en leringen der duivelen, Door geveinsdheid der leugensprekers, hebbende hun eigen geweten als met een brandijzer toegeschroeid;" Deuteronomium 13:1–5 (Statenvertaling) "Wanneer een profeet, of dromen-dromer, in het midden van u zal opstaan, en u geven een teken of wonder; En dat teken of dat wonder komt, dat hij tot u gesproken had, zeggende: Laat ons andere goden, die gij niet gekend hebt, navolgen en hen dienen; Gij zult naar de woorden van dien profeet, of naar dien dromen-dromer niet horen; want de HEERE, uw God, verzoekt ulieden, om te weten, of gij den HEERE, uw God, liefhebt met uw ganse hart en met uw ganse ziel. Den HEERE, uw God, zult gij navolgen, en Hem vrezen, en Zijn geboden zult gij houden, en Zijn stem gehoorzaam zijn, en Hem dienen, en Hem aanhangen. En diezelve profeet, of dromen-dromer, zal gedood worden; want hij heeft tot een afval gesproken tegen den HEERE, uw God, Die ulieden uit Egypteland heeft uitgevoerd, en u uit het diensthuis verlost; om u af te drijven van den weg, dien u de HEERE, uw God, geboden heeft, om daarin te wandelen. Zo zult gij het boze uit het midden van u wegdoen." Deuteronomium 18:20–22 (Statenvertaling) "Maar de profeet, die hoogmoediglijk zal handelen, sprekende een woord in Mijn Naam, hetwelk Ik hem niet geboden heb te spreken, of die spreken zal in den naam van andere goden, dezelve profeet zal sterven. Zo gij dan in uw hart zoudt mogen zeggen: Hoe zullen wij het woord kennen, dat de HEERE niet gesproken heeft? Wanneer die profeet in den Naam des HEEREN zal hebben gesproken, en dat woord geschiedt niet, en komt niet; dat is het woord, dat de HEERE niet gesproken heeft; door trotsheid heeft die profeet dat gesproken; gij zult voor hem niet vrezen." Jeremia 23:16–32 (Statenvertaling) "Zo zegt de HEERE der heirscharen: Hoort niet naar de woorden der profeten, die u profeteren; zij maken u ijdel; zij spreken het gezicht huns harten, niet uit des HEEREN mond. Zij zeggen steeds tot degenen, die Mij lasteren: De HEERE heeft het gesproken, gijlieden zult vrede hebben; en tot al wie naar zijns harten goeddunken wandelt, zeggen zij: Ulieden zal geen kwaad overkomen. Want wie heeft in des HEEREN raad gestaan, en Zijn woord gezien of gehoord? Wie heeft Zijn woord aangemerkt en gehoord? Ziet, een onweder des HEEREN, een grimmigheid is uitgegaan, ja, een pijnlijk onweder, het zal blijven op der goddelozen hoofd. Des HEEREN toorn zal zich niet afwenden, totdat Hij zal hebben gedaan, en totdat Hij zal hebben daargesteld de gedachten Zijns harten; in het laatste der dagen zult gij met verstand daarop letten. Ik heb die profeten niet gezonden, nochtans hebben zij gelopen; Ik heb tot hen niet gesproken, nochtans hebben zij geprofeteerd. Maar zo zij in Mijn raad hadden gestaan, zo zouden zij Mijn volk Mijn woorden hebben doen horen, en zouden hen afgekeerd hebben van hun bozen weg, en van de boosheid hunner handelingen. Ben Ik een God van nabij, spreekt de HEERE, en niet een God van verre? Zou zich iemand in verborgene plaatsen kunnen verbergen, dat Ik hem niet zou zien? spreekt de HEERE; vervul Ik niet den hemel en de aarde? spreekt de HEERE. Ik heb gehoord, wat de profeten zeggen, die in Mijn Naam leugen profeteren, zeggende: Ik heb gedroomd, ik heb gedroomd. Hoe lang? Is er dan een droom in het hart der profeten, die de leugen profeteren? Ja, het zijn profeten van huns harten bedriegerij. Die daar denken om Mijn volk Mijn Naam te doen vergeten, door hun dromen, die zij, een ieder zijn naaste, vertellen; gelijk als hun vaders Mijn Naam vergeten hebben door Baal. De profeet, bij welken een droom is, die vertelle den droom; en bij welken Mijn woord is, die spreke Mijn woord waarachtiglijk; wat heeft het stro met het koren te doen? spreekt de

HEERE. Is Mijn woord niet alzo, als een vuur? spreekt de HEERE, en als een hamer, die een steenrots te morzel slaat? Daarom, ziet, Ik wil aan de profeten, spreekt de HEERE, die Mijn woorden stelen, een ieder van zijn naaste; Ziet, Ik wil aan de profeten, spreekt de HEERE, die hun tong nemen, en spreken: Hij heeft het gesproken; Ziet, Ik wil aan degenen, die valse dromen profeteren, spreekt de HEERE, en vertellen die, en verleiden Mijn volk met hun leugenen en met hun lichtvaardigheid; daar Ik hen niet gezonden, en hun niets bevolen heb, en zij dit volk gans geen nut doen, spreekt de HEERE." Ezechiël 13:1–9 (Statenvertaling) "En des HEEREN woord geschiedde tot mij, zeggende: Mensenkind, profeteer tegen de profeten Israels, die profeteren, en zeg tot degenen, die uit hun hart profeteren: Hoort des HEEREN woord. Zo zegt de Heere HEERE: Wee over die dwaze profeten, die hun geest nawandelen, en hetgeen zij niet gezien hebben! Uw profeten, o Israel, zijn als vossen in de woeste plaatsen. Gij zijt in de bressen niet opgetreden, noch hebt den muur toegemuurd voor het huis Israels, om in den strijd te staan, ten dage des HEEREN. Zij zien ijdelheid en leugenachtige voorzegging, die daar zeggen: De HEERE heeft gesproken, daar de HEERE hen niet gezonden heeft; en zij geven hope van het woord te zullen bevestigen. Ziet gij niet een ijdel gezicht, en spreekt een leugenachtige voorzegging, als gij zegt: De HEERE spreekt, daar Ik niet gesproken heb? Daarom zo zegt de Heere HEERE: omdat gijlieden ijdelheid spreekt, en leugen ziet; daarom, ziet, Ik wil aan u, spreekt de Heere HEERE. En Mijn hand zal zijn tegen de profeten, die ijdelheid zien, en leugen voorzeggen; zij zullen in de vergadering Mijns volks niet zijn, en in het schrift van het huis Israels niet geschreven worden, en in het land Israels niet komen; en gij zult weten, dat Ik de Heere HEERE ben." Openbaring 2:2 (Statenvertaling) "Ik weet uw werken, en uw arbeid, en uw lijdzaamheid, en dat gij de kwaden niet kunt dragen; en dat gij beproefd hebt degenen, die uitgeven, dat zij apostelen zijn, en zij zijn het niet; en hebt ze leugenaars bevonden;" *Didache* 11–12 (ANF 7): "Maar wie in de Geest zegt: Geef mij geld, of iets anders, naar hem zult gij niet luisteren..." (vertaald uit het Engels van ANF 7) Hermas, *Gebod* 11 (ANF 2): "Beproef aan zijn daden en zijn leven de man die zegt dat hij geïnspireerd is." (vertaald uit het Engels van ANF 2) Ignatius, *Aan de Efeziërs* 7: "Want sommigen hebben de gewoonte de naam [van Jezus Christus] in boze arglist rond te dragen, terwijl zij toch dingen bedrijven die God onwaardig zijn; hen moet gij ontvluchten zoals gij wilde dieren zou ontvluchten." (vertaald uit het Engels van ANF 1) *Aan de Efeziërs* 9: "Niettemin heb ik gehoord van sommigen die van hier naar u zijn overgekomen met valse leer, die gij niet onder u hebt laten zaaien, maar gij hebt uw oren gestopt, opdat gij niet zoudt ontvangen wat door hen werd gezaaid..." (vertaald uit het Engels van ANF 1) *Aan de Trallianen* 6 (ANF 1): "zoals zij die een dodelijk gif in zoete wijn toedienen." (vertaald uit het Engels van ANF 1) *Aan de Smyrneeërs* 4–5: "Maar ik behoed u van tevoren voor die beesten in mensengedaante, die gij niet alleen niet moet ontvangen, maar, indien het mogelijk is, zelfs niet moet ontmoeten... Sommigen verloochenen Hem uit onwetendheid, of liever, zij zijn door Hem verloochend, daar zij eerder pleitbezorgers van de dood zijn dan van de waarheid." (vertaald uit het Engels van ANF 1) Justinus de Martelaar, *Dialoog met Trypho* 35 (ANF 1): "er waren velen, mijn vrienden, die, optredend in de naam van Jezus, leerden zowel goddeloze als godslasterlijke dingen te spreken en te doen." (vertaald uit het Engels van ANF 1)

22 Titus 1:13 (Statenvertaling) "...Daarom bestraf hen scherpelijk, opdat zij gezond mogen zijn in het geloof." Titus 1:10–11 (Statenvertaling) "Want er zijn ook vele ongeregelden, ijdelheidsprekers en verleiders van zinnen, inzonderheid die uit de besnijdenis zijn; Welken men moet den mond stoppen, die gehele huizen verkeren, lerende wat niet behoort, om vuil gewins wil." Titus 3:10 (Statenvertaling) "Verwerp een kettersen mens na de eerste en tweede vermaning;" Romeinen 16:17–18 (Statenvertaling) "En ik bid u, broeders, neemt acht op degenen, die

tweedracht en ergernissen aanrichten tegen de leer, die gij van ons geleerd hebt; en wijkt af van dezelve. Want dezulken dienen onzen Heere Jezus Christus niet, maar hun buik; en verleiden door schoonspreken en prijzen de harten der eenvoudigen." 1 Timotheüs 5:20 (Statenvertaling) "Bestraf die zondigen in tegenwoordigheid van allen, opdat ook de anderen vreze mogen hebben." 2 Johannes 10–11 (Statenvertaling) "Indien iemand tot ulieden komt, en deze leer niet brengt, ontvangt hem niet in huis, en zegt tot hem niet: Zijt gegroet. Want die tot hem zegt: Zijt gegroet, die heeft gemeenschap aan zijn boze werken." Efeze 5:11 (Statenvertaling) "En hebt geen gemeenschap met de onvruchtbare werken der duisternis, maar bestraft ze ook veeleer." Galaten 2:11 (Statenvertaling) "En toen Petrus te Antiochie gekomen was, wederstond ik hem in het aangezicht, omdat hij te bestraffen was." Filippenzen 3:2 (Statenvertaling) "Ziet op de honden, ziet op de kwade arbeiders, ziet op de versnijding." Polycarpus, *Brief aan de Filippenzen* 7 (ANF 1): "ieder die niet belijdt dat Jezus Christus in het vlees gekomen is, is een antichrist..." (vertaald uit het Engels van ANF 1)

23 2 Korinthe 10:4–5 (Statenvertaling) "Want de wapenen van onzen krijg zijn niet vleselijk, maar krachtig door God, tot nederwerping der sterkten; Dewijl wij de overleggingen ter nederwerpen, en alle hoogte, die zich verheft tegen de kennis van God..." Efeze 6:11–17 (Statenvertaling) "Doet aan de gehele wapenrusting Gods, opdat gij kunt staan tegen de listige omleidingen des duivels. Want wij hebben den strijd niet tegen vlees en bloed, maar tegen de overheden, tegen de machten, tegen de geweldhebbers der wereld, der duisternis dezer eeuw, tegen de geestelijke boosheden in de lucht. Daarom neemt aan de gehele wapenrusting Gods, opdat gij kunt wederstaan in den bozen dag, en alles verricht hebbende, staande blijven. Staat dan, uw lenden omgord hebbende met de waarheid, en aangedaan hebbende het borstwapen der gerechtigheid; En de voeten geschoeid hebbende met bereidheid van het Evangelie des vredes; Bovenal aangenomen hebbende het schild des geloofs, met hetwelk gij al de vurige pijlen des bozen zult kunnen uitblussen. En neemt den helm der zaligheid, en het zwaard des Geestes, hetwelk is Gods Woord." Hebreeën 4:12 (Statenvertaling) "Want het Woord Gods is levend en krachtig, en scherpsnijdender dan enig tweesnijdend zwaard, en gaat door tot de verdeling der ziel, en des geestes, en der samenvoegselen, en des mergs, en is een oordeler der gedachten en der overleggingen des harten." Jeremia 1:10 (Statenvertaling) "Zie, Ik stel u te dezen dage over de volken en over de koninkrijken, om uit te rukken, en af te breken, en te verderven, en te verstoren; ook om te bouwen en te planten." Jeremia 23:29 (Statenvertaling) "Is Mijn woord niet alzo, als een vuur? spreekt de HEERE, en als een hamer, die een steenrots te morzel slaat?" Genesis 3:4–5 (Statenvertaling) "Toen zeide de slang tot de vrouw: Gijlieden zult den dood niet sterven; Maar God weet, dat, ten dage als gij daarvan eet, zo zullen uw ogen geopend worden, en gij zult als God wezen, kennende het goed en het kwaad." Johannes 8:44 (Statenvertaling) "Gij zijt uit den vader den duivel, en wilt de begeerten uws vaders doen; die was een mensenmoorder van den beginne, en is in de waarheid niet staande gebleven; want geen waarheid is in hem. Wanneer hij de leugen spreekt, zo spreekt hij uit zijn eigen; want hij is een leugenaar, en de vader derzelve leugen." Mattheüs 23:34–35 (Statenvertaling) "Daarom ziet, Ik zend tot u profeten, en wijzen, en schriftgeleerden, en uit dezelve zult gij sommigen doden en kruisigen, en sommigen uit dezelve zult gij geselen in uw synagogen, en zult hen vervolgen van stad tot stad; Opdat op u kome al het rechtvaardige bloed, dat vergoten is op de aarde, van het bloed des rechtvaardigen Abels af, tot op het bloed van Zacharia, den zoon van Barachia, welken gij gedood hebt tussen den tempel en het altaar." Lukas 11:49–51 (Statenvertaling) "Waarom ook de wijsheid Gods zegt: Ik zal profeten en apostelen tot hen zenden, en van die zullen zij sommigen doden, en sommigen zullen zij uitjagen; Opdat van dit geslacht afgeeist worde het bloed van

al de profeten, dat vergoten is van de grondlegging der wereld af. Van het bloed van Abel, tot het bloed van Zacharia, die gedood is tussen het altaar en het huis Gods; ja, zeg Ik u, het zal afgeeist worden van dit geslacht!"

24 2 Korinthe 11:14 (Statenvertaling) "En het is geen wonder; want de satan zelf verandert zich in een engel des lichts." 2 Korinthe 11:15 (Statenvertaling) "Zo is het dan niets groots, indien ook zijn dienaars zich veranderen, als waren zij dienaars der gerechtigheid; van welke het einde zal zijn naar hun werken." Athanasius, *Leven van Antonius* 25, 35–36 (NPNF2 4): de demonen "nemen de gedaante van monniken aan en bootsen de taal van heilige mannen na" (vertaald uit het Engels van NPNF2 4); en, over een ware verschijning, "in plaats daarvan komt onuitsprekelijke vreugde, blijmoedigheid, moed, hernieuwde kracht, kalmte van gedachten" (vertaald uit het Engels van NPNF2 4); over de boze geesten, "vrees in het hart, onrust en verwarring van gedachten, neerslachtigheid." (vertaald uit het Engels van NPNF2 4)

25 Mattheüs 24:5 (Statenvertaling) "Want velen zullen komen onder Mijn Naam, zeggende: Ik ben de Christus; en zij zullen velen verleiden." Mattheüs 24:11 (Statenvertaling) "En vele valse profeten zullen opstaan, en zullen er velen verleiden." Mattheüs 24:24 (Statenvertaling) "Want er zullen valse christussen en valse profeten opstaan, en zullen grote tekenen en wonderheden doen, alzo dat zij (indien het mogelijk ware) ook de uitverkorenen zouden verleiden." Openbaring 12:9 (Statenvertaling) "En de grote draak is geworpen, namelijk de oude slang, welke genaamd wordt duivel en satanas, die de gehele wereld verleidt, hij is, zeg ik, geworpen op de aarde; en zijn engelen zijn met hem geworpen." 2 Thessalonicenzen 2:9–11 (Statenvertaling) "Hem, zeg ik, wiens toekomst is naar de werking des satans, in alle kracht, en tekenen, en wonderen der leugen; En in alle verleiding der onrechtvaardigheid in degenen, die verloren gaan; daarvoor dat zij de liefde der waarheid niet aangenomen hebben, om zalig te worden. En daarom zal God hun zenden een kracht der dwaling, dat zij de leugen zouden geloven;" 1 Timotheüs 4:1 (Statenvertaling) "Doch de Geest zegt duidelijk, dat in de laatste tijden sommigen zullen afvallen van het geloof, zich begevende tot verleidende geesten, en leringen der duivelen,"

26 Mattheüs 28:18–20 (Statenvertaling) "En Jezus, bij hen komende, sprak tot hen, zeggende: Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde. Gaat dan henen, onderwijst al de volken, dezelve dopende in de Naam des Vaders, en des Zoons, en des Heiligen Geestes; lerende hen onderhouden alles, wat Ik u geboden heb. En ziet, Ik ben met ulieden al de dagen tot de voleinding der wereld. Amen." Markus 16:15 (Statenvertaling) "...Gaat heen in de gehele wereld, predikt het Evangelie aan alle kreaturen." Lukas 24:46–48 (Statenvertaling) "En zeide tot hen: Alzo is er geschreven, en alzo moest de Christus lijden, en van de doden opstaan ten derden dage. En in Zijn Naam gepredikt worden bekering en vergeving der zonden, onder alle volken, beginnende van Jeruzalem. En gij zijt getuigen van deze dingen." Handelingen 1:8 (Statenvertaling) "Maar gij zult ontvangen de kracht des Heiligen Geestes, Die over u komen zal; en gij zult Mijn getuigen zijn, zo te Jeruzalem, als in geheel Judea en Samaria, en tot aan het uiterste der aarde." Mattheüs 24:14 (Statenvertaling) "En dit Evangelie des Koninkrijks zal in de gehele wereld gepredikt worden tot een getuigenis allen volken; en dan zal het einde komen." Romeinen 10:14–18 (Statenvertaling) "Hoe zullen zij dan Hem aanroepen, in Welken zij niet geloofd hebben? En hoe zullen zij in Hem geloven, van Welken zij niet gehoord hebben? En hoe zullen zij horen, zonder die hun predikt? En hoe zullen zij prediken, indien zij niet gezonden worden? Gelijk geschreven is: Hoe liefelijk zijn de voeten dergenen, die vrede verkondigen, dergenen, die het goede verkondigen! Doch zij zijn niet allen het Evangelie gehoorzaam geweest; want Jesaja zegt: Heere, wie heeft onze prediking geloofd? Zo is dan het geloof uit het gehoor, en het gehoor door

het Woord Gods. Maar ik zeg: Hebben zij het niet gehoord? Ja toch, hun geluid is over de gehele aarde uitgegaan, en hun woorden tot de einden der wereld." Openbaring 14:6 (Statenvertaling) "En ik zag een anderen engel, vliegende in het midden des hemels, en hij had het eeuwige Evangelie, om te verkondigen dengenen, die op de aarde wonen, en aan alle natie, en geslacht, en taal, en volk;" Eusebius, *Kerkgeschiedenis* III.1 (NPNF2 1): "Parthië werd volgens de overlevering aan Thomas toegewezen als zijn arbeidsveld, Scythië aan Andreas en Azië aan Johannes..." (vertaald uit het Engels van NPNF2 1) Tertullianus, *Apologie* 37 (ANF 3): "Wij zijn pas van gisteren, en wij hebben iedere plaats onder u vervuld..." (vertaald uit het Engels van ANF 3)

27 Handelingen 2:42 (Statenvertaling) "En zij waren volhardende in de leer der apostelen, en in de gemeenschap, en in de breking des broods, en in de gebeden." 2 Thessalonicenzen 2:15 (Statenvertaling) "Zo dan, broeders, staat vast en houdt de inzettingen, die u geleerd zijn, hetzij door ons woord, hetzij door onzen zendbrief." 1 Korinthe 11:2 (Statenvertaling) "En ik prijs u, broeders, dat gij in alles mijner gedachtig zijt, en de inzettingen behoudt, gelijk ik die u overgegeven heb." 1 Korinthe 15:1–4 (Statenvertaling) "Voorts, broeders, ik maak u bekend het Evangelie, dat ik u verkondigd heb, hetwelk gij ook aangenomen hebt, in hetwelk gij ook staat; Door hetwelk gij ook zalig wordt, indien gij het behoudt op zodanige wijze, als ik het u verkondigd heb; tenzij dan dat gij tevergeefs geloofd hebt. Want ik heb ulieden ten eerste overgegeven, hetgeen ik ook ontvangen heb, dat Christus gestorven is voor onze zonden, naar de Schriften; En dat Hij is begraven, en dat Hij is opgewekt ten derden dage, naar de Schriften;" Judas 3 (Statenvertaling) "Geliefden, alzo ik alle naarstigheid doe om u te schrijven van de gemene zaligheid, zo heb ik noodzaak gehad aan u te schrijven en u te vermanen, dat gij strijdt voor het geloof, dat eenmaal den heiligen overgeleverd is." 1 Thessalonicenzen 5:21 (Statenvertaling) "Beproeft alle dingen; behoudt het goede."

28 Markus 7:7–8 (Statenvertaling) "Doch tevergeefs eren zij Mij, lerende leringen, die geboden zijn der mensen; Want, nalatende het gebod Gods, houdt gij de inzettingen der mensen..." Markus 7:13 (Statenvertaling) "Makende alzo Gods woord krachteloos door uw inzetting, die gij ingezet hebt; en vele dergelijke dingen doet gij." Mattheüs 15:9 (Statenvertaling) "Doch tevergeefs eren zij Mij, lerende leringen, die geboden van mensen zijn." Jesaja 29:13 (Statenvertaling) "Want de Heere heeft gezegd: Daarom dat dit volk tot Mij nadert met zijn mond, en zij Mij met hun lippen eren, doch hun hart verre van Mij doen; en hun vreze, waarmede zij Mij vrezen, mensengeboden zijn, die hun geleerd zijn;" Kolossenzen 2:8 (Statenvertaling) "Ziet toe, dat niemand u als een roof vervoere door de filosofie, en ijdele verleiding, naar de overlevering der mensen, naar de eerste beginselen der wereld, en niet naar Christus;" Kolossenzen 2:20–22 (Statenvertaling) "Indien gij dan met Christus de eerste beginselen der wereld zijt afgestorven, wat wordt gij, gelijk of gij in de wereld leefdet, met inzettingen belast? Namelijk raak niet, en smaak niet, en roer niet aan. Welke dingen alle verderven door het gebruik, ingevoerd naar de geboden en leringen der mensen;" Titus 1:14 (Statenvertaling) "En zich niet begeven tot Joodse fabelen, en geboden der mensen, die hen van de waarheid afkeren." Tertullianus, *Over het sluieren van maagden* 1 (ANF 4): "Maar onze Heer Christus heeft Zichzelf de Waarheid genoemd, niet de Gewoonte." (vertaald uit het Engels van ANF 4) Cyprianus, *Brief* 73.9 (ANF 5; Oxford 74): "...want gewoonte zonder waarheid is de ouderdom van de dwaling." (vertaald uit het Engels van ANF 5) Irenaeus, *Tegen de ketterijen* III.4.1–2: "Daar wij dan zulke bewijzen hebben, is het niet nodig bij anderen de waarheid te zoeken die gemakkelijk van de Kerk te verkrijgen is... Zo laten zij door middel van die oude overlevering van de apostelen hun geest niets opvatten van de [leringen, ingegeven door de] wonderlijke taal van

deze leraars…" (vertaald uit het Engels) Vincentius van Lérins, *Commonitorium* 2 (NPNF2 11): "wij houden vast aan dat geloof dat overal, altijd en door allen is geloofd." (vertaald uit het Engels van NPNF2 11)

29 1 Timotheüs 4:1 (Statenvertaling) "Doch de Geest zegt duidelijk, dat in de laatste tijden sommigen zullen afvallen van het geloof, zich begevende tot verleidende geesten, en leringen der duivelen," 1 Timotheüs 4:2–3 (Statenvertaling) "Door geveinsdheid der leugensprekers, hebbende hun eigen geweten als met een brandijzer toegeschroeid; Verbiedende te huwelijken, gebiedende van spijzen te onthouden, die God geschapen heeft, tot nuttiging met dankzegging, voor de gelovigen, en die de waarheid hebben bekend." Jakobus 3:15 (Statenvertaling) "Deze is de wijsheid niet, die van boven afkomt, maar is aards, natuurlijk, duivels." 2 Korinthe 11:3–4 (Statenvertaling) "Doch ik vrees, dat niet enigszins, gelijk de slang Eva door haar arglistigheid bedrogen heeft, alzo uw zinnen bedorven worden, om af te wijken van de eenvoudigheid, die in Christus is. Want indien degene, die komt, een anderen Jezus predikte, dien wij niet gepredikt hebben, of indien gij een anderen geest ontvingt, dien gij niet hebt ontvangen, of een ander Evangelie, dat gij niet hebt aangenomen, zo verdroegt gij hem met recht."

30 Johannes 17:21 (Statenvertaling) "Opdat zij allen een zijn, gelijkerwijs Gij, Vader, in Mij, en Ik in U, dat ook zij in Ons een zijn; opdat de wereld gelove, dat Gij Mij gezonden hebt." Johannes 17:20–23 (Statenvertaling) "En Ik bid niet alleen voor dezen, maar ook voor degenen, die door hun woord in Mij geloven zullen. Opdat zij allen een zijn, gelijkerwijs Gij, Vader, in Mij, en Ik in U, dat ook zij in Ons een zijn; opdat de wereld gelove, dat Gij Mij gezonden hebt. En Ik heb hun de heerlijkheid gegeven, die Gij Mij gegeven hebt; opdat zij een zijn, gelijk als Wij Een zijn; Ik in hen, en Gij in Mij; opdat zij volmaakt zijn in een, en opdat de wereld bekenne, dat Gij Mij gezonden hebt, en hen liefgehad hebt, gelijk Gij Mij liefgehad hebt." Efeze 4:3–6 (Statenvertaling) "U benaarstigende te behouden de enigheid des Geestes door den band des vredes. Een lichaam is het, en een Geest, gelijkerwijs gij ook geroepen zijt tot een hoop uwer roeping; Een Heere, een geloof, een doop, Een God en Vader van allen, Die daar is boven allen, en door allen, en in u allen." Efeze 4:13 (Statenvertaling) "Totdat wij allen zullen komen tot de enigheid des geloofs en der kennis van den Zoon Gods, tot een volkomen man, tot de mate van de grootte der volheid van Christus;" 1 Korinthe 1:10 (Statenvertaling) "Maar ik bid u, broeders, door den Naam van onzen Heere Jezus Christus, dat gij allen hetzelfde spreekt, en dat onder u geen scheuringen zijn, maar dat gij samengevoegd zijt in een zelfden zin, en in een zelfde gevoelen." Romeinen 12:5 (Statenvertaling) "Alzo zijn wij velen een lichaam in Christus, maar elkeen zijn wij elkanders leden." Kolossenzen 3:14–15 (Statenvertaling) "En boven dit alles doet aan de liefde, dewelke is de band der volmaaktheid. En de vrede Gods heerse in uw harten, tot welken gij ook geroepen zijt in een lichaam; en weest dankbaar." Psalm 133:1 (Statenvertaling) "…Ziet, hoe goed en hoe liefelijk is het, dat broeders ook samenwonen." 1 Clemens 46 (ANF 1): "Waarom zijn er twisten en beroeringen, en verdeeldheden en scheuringen, en oorlogen onder u?" (vertaald uit het Engels van ANF 1) Ignatius, *Aan de Efeziërs* 4–5: "Het is daarom nuttig dat gij in onberispelijke eenheid leeft, opdat gij zo altijd gemeenschap met God moogt genieten. … hoeveel te meer acht ik u gelukkig, die zo met hem verbonden zijt als de Kerk met Jezus Christus, en als Jezus Christus met de Vader, opdat zo alle dingen in eenheid overeenstemmen!" (vertaald uit het Engels van ANF 1); *Aan de Filadelfiërs* 3: "Indien iemand hem volgt die een scheuring in de Kerk maakt, zal hij het Koninkrijk van God niet beërven." (vertaald uit het Engels van ANF 1) Cyprianus, *Over de eenheid van de Kerk* 5–6: "En deze eenheid behoren wij vast te houden en te handhaven, vooral wij die

bisschoppen zijn en in de Kerk voorzitten, opdat wij ook het episcopaat zelf als één en onverdeeld bewijzen. ... Hij kan God niet langer tot Vader hebben, die de Kerk niet tot moeder heeft." (vertaald uit het Engels)

31 Mattheüs 24:21 (Statenvertaling) "Want alsdan zal grote verdrukking wezen, hoedanige niet is geweest van het begin der wereld tot nu toe, en ook niet zijn zal." Mattheüs 24:22 (Statenvertaling) "En zo die dagen niet verkort werden, geen vlees zou behouden worden; maar om der uitverkorenen wil zullen die dagen verkort worden." Mattheüs 24:29 (Statenvertaling) "En terstond na de verdrukking dier dagen, zal de zon verduisterd worden, en de maan zal haar schijnsel niet geven, en de sterren zullen van den hemel vallen, en de krachten der hemelen zullen bewogen worden." Markus 13:19–20 (Statenvertaling) "Want die dagen zullen zulke verdrukking zijn, welker gelijke niet geweest is van het begin der schepselen, die God geschapen heeft, tot nu toe, en ook niet zijn zal. En indien de Heere de dagen niet verkort had, geen vlees zou behouden worden; maar om der uitverkorenen wil, die Hij heeft uitverkoren, heeft Hij de dagen verkort." Daniël 12:1 (Statenvertaling) "En te dier tijd zal Michael opstaan, die grote vorst, die voor de kinderen uws volks staat, als het zulk een tijd der benauwdheid zijn zal, als er niet geweest is, sinds dat er een volk geweest is, tot op dienzelven tijd toe; en te dier tijd zal uw volk verlost worden, al wie gevonden wordt geschreven te zijn in het boek." Daniël 7:21–25 (Statenvertaling) "Ik had gezien, dat diezelve hoorn krijg voerde tegen de heiligen, en dat hij die overmocht, Totdat de Oude van dagen kwam, en het gericht gegeven werd aan de heiligen der hoge plaatsen, en dat de bestemde tijd kwam, dat de heiligen het Rijk bezaten. Hij zeide aldus: Het vierde dier zal het vierde rijk op aarde zijn, dat verscheiden zal zijn van al die rijken, en het zal de ganse aarde opeten, en het zal dezelve vertreden, en het zal ze verbrijzelen. Belangende nu de tien hoornen: uit dat koninkrijk zullen tien koningen opstaan, en een ander zal na hen opstaan; en dat zal verscheiden zijn van de vorigen, en het zal drie koningen vernederen. En het zal woorden spreken tegen den Allerhoogste, en het zal de heiligen der hoge plaatsen verstoren, en het zal menen de tijden en de wet te veranderen, en zij zullen in deszelfs hand overgegeven worden tot een tijd, en tijden, en een gedeelte eens tijds." Openbaring 7:14 (Statenvertaling) "En ik sprak tot hem: Heere, gij weet het. En hij zeide tot mij: Dezen zijn het, die uit de grote verdrukking komen; en zij hebben hun lange klederen gewassen, en hebben hun lange klederen wit gemaakt in het bloed des Lams." Openbaring 13:7 (Statenvertaling) "En hetzelve werd macht gegeven, om den heiligen krijg aan te doen, en om die te overwinnen..." *Didache* 16 (ANF 7): "Waakt over uw leven ... weest gereed, want gij weet niet het uur waarop onze Heer komt." (vertaald uit het Engels van ANF 7) *Brief van Barnabas* 4: "De laatste struikelsteen (of bron van gevaar) nadert, waarover geschreven staat, zoals Henoch zegt..." (vertaald uit het Engels); Cyrillus van Jeruzalem, *Catechesen* 15: "Wie is dan de gezegende man, die in die tijd vroom van Christus zal getuigen? ... Want de martelaren hebben tot nu toe slechts met mensen geworsteld; maar in de tijd van de antichrist zullen zij strijden met de satan in eigen persoon." (vertaald uit het Engels)

32 Zie noot 7.

33 1 Johannes 2:18 (Statenvertaling) "Kinderkens, het is de laatste ure; en gelijk gij gehoord hebt, dat de antichrist komt, zo zijn ook nu vele antichristen geworden..." 1 Johannes 2:22 (Statenvertaling) "Wie is de leugenaar, dan die loochent, dat Jezus is de Christus? Deze is de antichrist, die den Vader en den Zoon loochent." 1 Johannes 4:3 (Statenvertaling) "En alle geest, die niet belijdt, dat Jezus Christus in het vlees gekomen is, die is uit God niet; maar dit is de geest van den antichrist, welken geest gij gehoord hebt, dat komen zal, en is nu alrede in de wereld." 2 Johannes 7 (Statenvertaling) "Want er zijn vele verleiders in de wereld gekomen, die niet belijden, dat Jezus

Christus in het vlees gekomen is. Deze is de verleider en de antichrist." 2 Thessalonicenzen 2:3–10 (Statenvertaling) "Dat u niemand verleide op enigerlei wijze; want die komt niet, tenzij dat eerst de afval gekomen zij, en dat geopenbaard zij de mens der zonde, de zoon des verderfs; Die zich tegenstelt, en verheft boven al wat God genaamd, of als God geeerd wordt, alzo dat hij in den tempel Gods als een God zal zitten, zichzelven vertonende, dat hij God is. Gedenkt gij niet, dat ik, nog bij u zijnde, u deze dingen gezegd heb? En nu, wat hem wederhoudt, weet gij, opdat hij geopenbaard worde te zijner eigen tijd. Want de verborgenheid der ongerechtigheid wordt alrede gewrocht; alleenlijk, Die hem nu wederhoudt, Die zal hem wederhouden, totdat hij uit het midden zal weggedaan worden. En alsdan zal de ongerechtige geopenbaard worden, denwelken de Heere verdoen zal door den Geest Zijns monds, en te niet maken door de verschijning Zijner toekomst; Hem, zeg ik, wiens toekomst is naar de werking des satans, in alle kracht, en tekenen, en wonderen der leugen; En in alle verleiding der onrechtvaardigheid in degenen, die verloren gaan; daarvoor dat zij de liefde der waarheid niet aangenomen hebben, om zalig te worden." Openbaring 12:18–13:8 (Statenvertaling) "En ik stond op het zand der zee. En ik zag uit de zee een beest opkomen, hebbende zeven hoofden en tien hoornen; en op zijn hoornen waren tien koninklijke hoeden, en op zijn hoofden was een naam van gods lastering. En het beest dat ik zag, was een pardel gelijk, en zijn voeten als eens beers voeten, en zijn mond als de mond eens leeuws; en de draak gaf hem zijn kracht, en zijn troon, en grote macht. En ik zag een van zijn hoofden als tot den dood gewond, en zijn dodelijke wonde werd genezen; en de gehele aarde verwonderde zich achter het beest. En zij aanbaden den draak, die het beest macht gegeven had; en zij aanbaden het beest, zeggende: Wie is dit beest gelijk? wie kan krijg voeren tegen hetzelve? En hetzelve werd een mond gegeven, om grote dingen en gods lasteringen te spreken; en hetzelve werd macht gegeven, om zulks te doen, twee en veertig maanden. En het opende zijn mond tot lastering tegen God, om Zijn Naam te lasteren, en Zijn tabernakel, en die in den hemel wonen. En hetzelve werd macht gegeven, om den heiligen krijg aan te doen, en om die te overwinnen; en hetzelve werd macht gegeven over alle geslacht, en taal, en volk. En allen, die op de aarde wonen, zullen hetzelve aanbidden, welker namen niet zijn geschreven in het boek des levens, des Lams, Dat geslacht is, van de grondlegging der wereld." Openbaring 17:12–14 (Statenvertaling) "En de tien hoornen, die gij gezien hebt, zijn tien koningen, die het koninkrijk nog niet hebben ontvangen, maar als koningen macht ontvangen op een ure met het beest. Dezen hebben enerlei mening, en zullen hun kracht en macht het beest overgeven. Dezen zullen tegen het Lam krijgen, en het Lam zal hen overwinnen (want Het is een Heere der heren, en een Koning der koningen), en die met Hem zijn, de geroepenen, en uitverkorenen en gelovigen." Daniël 7:8 (Statenvertaling) "Ik nam acht op de hoornen, en ziet, een andere kleine hoorn kwam op tussen dezelve, en drie uit de vorige hoornen werden uitgerukt voor denzelven; en ziet, in dienzelven hoorn waren ogen als mensenogen, en een mond, grote dingen sprekende." Daniël 7:25 (Statenvertaling) "En het zal woorden spreken tegen den Allerhoogste, en het zal de heiligen der hoge plaatsen verstoren, en het zal menen de tijden en de wet te veranderen, en zij zullen in deszelfs hand overgegeven worden tot een tijd, en tijden, en een gedeelte eens tijds." Irenaeus, *Tegen de ketterijen* V.25.1 (ANF 1): de antichrist, "die een afvallige en een rover is, verlangt als God te worden aanbeden" (vertaald uit het Engels van ANF 1); V.30.2–3: "...laten zij in de eerste plaats de verdeling van het koninkrijk in tien afwachten; vervolgens, wanneer deze koningen regeren en beginnen hun zaken te ordenen en hun koninkrijk uit te breiden, [laten zij leren] te erkennen dat hij die zal komen en het koninkrijk voor zichzelf zal opeisen, en die mensen over wie wij gesproken hebben schrik zal aanjagen, met een naam die het genoemde getal bevat, waarlijk de gruwel der verwoesting is. ... Het is daarom zekerder en minder gewaagd de vervulling van de

profetie af te wachten, dan gissingen te maken en te zoeken naar namen die zich zouden kunnen aandienen…" (vertaald uit het Engels van ANF 1) Hippolytus, *Over Christus en de antichrist*: "Zoals nu onze Heer Jezus Christus, Die ook God is, geprofeteerd werd onder het beeld van een leeuw, vanwege Zijn koningschap en heerlijkheid, zo hebben de Schriften op dezelfde wijze ook tevoren van de antichrist als van een leeuw gesproken." (vertaald uit het Engels) Cyrillus van Jeruzalem, *Catechesen* 15.12 (NPNF2 7): "Er zullen tegelijk tien koningen der Romeinen opstaan … en na hen een elfde, de antichrist." (vertaald uit het Engels van NPNF2 7)

34 Galaten 1:6–9 (Statenvertaling) "Ik verwonder mij, dat gij zo haast wijkende van dengene, die u in de genade van Christus geroepen heeft, overgebracht wordt tot een ander Evangelie; Daar er geen ander is; maar er zijn sommigen, die u ontroeren, en het Evangelie van Christus willen verkeren. Doch al ware het ook, dat wij, of een engel uit den hemel u een Evangelie verkondigde, buiten hetgeen wij u verkondigd hebben, die zij vervloekt. Gelijk wij te voren gezegd hebben, zo zeg ik ook nu wederom: Indien u iemand een Evangelie verkondigt, buiten hetgeen gij ontvangen hebt, die zij vervloekt." (in de tekst aangehaald). 2 Korinthe 11:4 (Statenvertaling) "Want indien degene, die komt, een anderen Jezus predikte, dien wij niet gepredikt hebben, of indien gij een anderen geest ontvingt, dien gij niet hebt ontvangen, of een ander Evangelie, dat gij niet hebt aangenomen, zo verdroegt gij hem met recht." 1 Korinthe 4:6 (Statenvertaling) "En deze dingen, broeders, heb ik op mijzelven en Apollos bij gelijkenis toegepast, om uwentwil; opdat gij aan ons zoudt leren, niet te gevoelen boven hetgeen geschreven is, dat gij niet, de een om eens anders wil, opgeblazen wordt tegen den ander." 1 Korinthe 15:1–4 (Statenvertaling) "Voorts, broeders, ik maak u bekend het Evangelie, dat ik u verkondigd heb, hetwelk gij ook aangenomen hebt, in hetwelk gij ook staat; Door hetwelk gij ook zalig wordt, indien gij het behoudt op zodanige wijze, als ik het u verkondigd heb; tenzij dan dat gij tevergeefs geloofd hebt. Want ik heb ulieden ten eerste overgegeven, hetgeen ik ook ontvangen heb, dat Christus gestorven is voor onze zonden, naar de Schriften; En dat Hij is begraven, en dat Hij is opgewekt ten derden dage, naar de Schriften;" Judas 3 (Statenvertaling) "Geliefden, alzo ik alle naarstigheid doe om u te schrijven van de gemene zaligheid, zo heb ik noodzaak gehad aan u te schrijven en u te vermanen, dat gij strijdt voor het geloof, dat eenmaal den heiligen overgeleverd is." Deuteronomium 4:2 (Statenvertaling) "Gij zult tot dit woord, dat ik u gebiede, niet toedoen, ook daarvan niet afdoen; opdat gij bewaart de geboden van den HEERE, uw God, die ik u gebiede." Deuteronomium 12:32 (Statenvertaling) "Al dit woord, hetwelk ik ulieden gebiede, zult gij waarnemen om te doen; gij zult daar niet toedoen, en daarvan niet afdoen." Spreuken 30:6 (Statenvertaling) "Doe niet tot Zijn woorden, opdat Hij u niet bestraffe, en gij leugenachtig bevonden wordt." Openbaring 22:18–19 (Statenvertaling) "Want ik betuig aan een iegelijk, die de woorden der profetie dezes boeks hoort: Indien iemand tot deze dingen toedoet, God zal hem toedoen de plagen, die in dit boek geschreven zijn. En indien iemand afdoet van de woorden des boeks dezer profetie, God zal zijn deel afdoen uit het boek des levens, en uit de heilige stad, en uit hetgeen in dit boek geschreven is." Irenaeus, *Tegen de ketterijen* I.10.1–2: "Zoals ik reeds heb opgemerkt, bewaart de Kerk, die deze prediking en dit geloof heeft ontvangen, hoewel zij over de gehele wereld verstrooid is, deze toch zorgvuldig, alsof zij slechts één huis bewoonde. … Want hoewel de talen van de wereld verschillend zijn, is de inhoud van de overlevering toch één en dezelfde." (vertaald uit het Engels) III.1.1: "Wij hebben het plan van onze verlossing van niemand anders geleerd dan van hen door wie het Evangelie tot ons is gekomen…" (vertaald uit het Engels) Tertullianus, *Prescriptie tegen de ketters* 21 (ANF 3): "alle leer die overeenstemt met de apostolische kerken – die vormen en oorspronkelijke bronnen van het geloof – moet voor waarheid worden gehouden…" (vertaald uit het Engels van ANF 3) Polycarpus, *Brief aan de Filippenzen* 7: "Laten

wij daarom de ijdelheid van velen en hun valse leringen verlaten en terugkeren tot het woord dat ons van het begin af is overgeleverd...” (vertaald uit het Engels) Vincentius van Lérins, *Commonitorium* 8–9 (NPNF2 11), over Galaten 1:8: “...de apostel, die het gezag van zijn ambt uitoefende, sprak zijn vonnis uit met de uiterste gestrengheid: ‘Al zouden wij,’ zegt hij, ‘of een engel uit de hemel u een ander Evangelie verkondigen dan wij u verkondigd hebben, die zij vervloekt.’ ... Aan katholieke christenen enige andere leer te verkondigen dan die zij ontvangen hebben, is daarom nooit geoorloofd geweest, is nooit geoorloofd en zal nooit geoorloofd zijn; en hen te vervloeken die iets anders verkondigen dan wat eenmaal ontvangen is, was altijd een plicht, is altijd een plicht en zal altijd een plicht zijn.” (vertaald uit het Engels van NPNF2 11)

35 Romeinen 1:1 (Statenvertaling) “Paulus, een dienstknecht van Jezus Christus, een geroepen apostel, afgezonderd tot het Evangelie van God,” Galaten 1:10 (Statenvertaling) “Want predik ik nu de mensen, of God? Of zoek ik mensen te behagen? Want indien ik nog mensen behaagde, zo ware ik geen dienstknecht van Christus.” 2 Korinthe 4:5 (Statenvertaling) “Want wij prediken niet onszelven, maar Christus Jezus, den Heere; en onszelven, dat wij uw dienaars zijn om Jezus' wil.” Handelingen 20:28 (Statenvertaling) “Zo hebt dan acht op uzelven en op de gehele kudde, over dewelke u de Heilige Geest tot opzieners gesteld heeft, om de Gemeente Gods te weiden, welke Hij verkregen heeft door Zijn eigen bloed.”

36 1 Korinthe 1:12–13 (Statenvertaling) “...Ik ben van Paulus, en ik van Apollos; en ik van Cefas; en ik van Christus. Is Christus gedeeld? Is Paulus voor u gekruist? Of zijt gij in Paulus' naam gedoopt?” 1 Korinthe 3:3–7 (Statenvertaling) “Want gij zijt nog vleselijk; want dewijl onder u nijd is, en twist, en tweedracht, zijt gij niet vleselijk, en wandelt gij niet naar den mens? Want als de een zegt: Ik ben van Paulus; en een ander: Ik ben van Apollos; zijt gij niet vleselijk? Wie is dan Paulus, en wie is Apollos, anders dan dienaars, door welken gij geloofd hebt, en dat, gelijk de Heere aan een iegelijk gegeven heeft? Ik heb geplant, Apollos heeft nat gemaakt; maar God heeft den wasdom gegeven. Zo is dan noch hij, die plant, iets, noch hij, die nat maakt, maar God, Die den wasdom geeft.” Johannes 10:16 (Statenvertaling) “Ik heb nog andere schapen, die van dezen stal niet zijn; deze moet Ik ook toebrengen; en zij zullen Mijn stem horen; en het zal worden een kudde, en een Herder.” Efeze 2:14–19 (Statenvertaling) “Want Hij is onze vrede, Die deze beiden een gemaakt heeft, en den middelmuur des afscheidsels gebroken hebbende, Heeft Hij de vijandschap in Zijn vlees te niet gemaakt, namelijk de wet der geboden in inzettingen bestaande; opdat Hij die twee in Zichzelven tot een nieuwen mens zou scheppen, vrede makende; En opdat Hij die beiden met God in een lichaam zou verzoenen door het kruis, de vijandschap aan hetzelve gedood hebbende. En komende, heeft Hij door het Evangelie vrede verkondigd u, die verre waart, en dien, die nabij waren. Want door Hem hebben wij beiden den toegang door een Geest tot den Vader. Zo zijt gij dan niet meer vreemdelingen en bijwoners, maar medeburgers der heiligen, en huisgenoten Gods;” Efeze 4:4–6 (Statenvertaling) “Een lichaam is het, en een Geest, gelijkerwijs gij ook geroepen zijt tot een hoop uwer roeping; Een Heere, een geloof, een doop, Een God en Vader van allen, Die daar is boven allen, en door allen, en in u allen.” Galaten 3:28 (Statenvertaling) “Daarin is noch Jood noch Griek; daarin is noch dienstbare noch vrije; daarin is geen man en vrouw; want gij allen zijt een in Christus Jezus.” Kolossenzen 3:11 (Statenvertaling) “Waarin niet is Griek en Jood, besnijdenis en voorhuid, barbaar en Scyth, dienstknecht en vrije; maar Christus is alles en in allen.” 1 Clemens 47 (ANF 1): “hij schreef u over zichzelf, en Kefas, en Apollos, omdat er ook toen al partijen onder u waren gevormd.” (vertaald uit het Engels van ANF 1) Ignatius, *Aan de Filadelfiërs* 3: “Want allen die van God en van

Jezus Christus zijn, zijn ook met de bisschop." (vertaald uit het Engels van ANF 1) Tertullianus, *Prescriptie tegen de ketters* 20 (ANF 3): "de kerken, hoewel zij zo talrijk en zo groot zijn, vormen slechts de ene oorspronkelijke kerk, (gesticht) door de apostelen, waaruit zij alle (voortkomen)." (vertaald uit het Engels van ANF 3)

37 1 Korinthe 14:40 (Statenvertaling) "Laat alle dingen eerlijk en met orde geschieden." 1 Korinthe 14:33 (Statenvertaling) "Want God is geen God van verwarring, maar van vrede, gelijk in al de Gemeenten der heiligen." 1 Korinthe 12:28 (Statenvertaling) "En God heeft er sommigen in de Gemeente gesteld, ten eerste apostelen, ten tweede profeten, ten derde leraars, daarna krachten, daarna gaven der gezondmakingen, behulpsels, regeringen, menigerlei talen." Handelingen 6:1–6 (Statenvertaling) "En in dezelfde dagen, als de discipelen vermenigvuldigden, ontstond een murmurering der Grieksen tegen de Hebreen, omdat hun weduwen in de dagelijkse bediening verzuimd werden. En de twaalven riepen de menigte der discipelen tot zich, en zeiden: Het is niet behoorlijk, dat wij het Woord Gods nalaten, en de tafelen dienen. Ziet dan om, broeders, naar zeven mannen uit u, die goede getuigenis hebben, vol des Heiligen Geestes en der wijsheid, welke wij mogen stellen over deze nodige zaak. Maar wij zullen volharden in het gebed, en in de bediening des Woords. En dit woord behaagde aan al de menigte; en zij verkoren Stefanus, een man vol des geloofs en des Heiligen Geestes, en Filippus, en Prochorus, en Nicanor, en Timon, en Parmenas, en Nicolaus, een Jodengenoot van Antiochie; Welken zij voor de apostelen stelden; en dezen, als zij gebeden hadden, legden hun de handen op." Titus 1:5 (Statenvertaling) "Om die oorzaak heb ik u te Kreta gelaten, opdat gij, hetgeen nog ontbrak, voorts zoudt te recht brengen, en dat gij van stad tot stad zoudt ouderlingen stellen, gelijk ik u bevolen heb:" 1 Clemens 40 (ANF 1): "niet onbezonnen of ongeregeld, maar op de vastgestelde tijden en uren." (vertaald uit het Engels van ANF 1)

38 Zie noot 26.

39 1 Timotheüs 2:4 (Statenvertaling) "Welke wil, dat alle mensen zalig worden, en tot kennis der waarheid komen." Johannes 8:32 (Statenvertaling) "En zult de waarheid verstaan, en de waarheid zal u vrijmaken." Johannes 8:36 (Statenvertaling) "Indien dan de Zoon u zal vrijgemaakt hebben, zo zult gij waarlijk vrij zijn." Johannes 14:6 (Statenvertaling) "Jezus zeide tot hem: Ik ben de Weg, en de Waarheid, en het Leven. Niemand komt tot den Vader, dan door Mij." Johannes 17:17 (Statenvertaling) "Heilig ze in Uw waarheid; Uw woord is de waarheid." 2 Timotheüs 2:25 (Statenvertaling) "Met zachtmoedigheid onderwijzende degenen, die tegenstaan; of hun God te eniger tijd bekering gave tot erkentenis der waarheid;" Hebreeën 10:26 (Statenvertaling) "Want zo wij willens zondigen, nadat wij de kennis der waarheid ontvangen hebben, zo blijft er geen slachtoffer meer over voor de zonden;"